

DE ATTITUDES VAN GENTSE STUDENTEN TEN AANZIEN VAN DE LEGALISERING VAN CANNABIS

Masterproef neergelegd tot het behalen van
de graad van Master in de Criminologische Wetenschappen
door 01401404 Selimi Visara

Academiejaar 2019-2020

Promotor :
Prof. Dr. Decorte Tom

Commissaris :
Dr. Bawin Frédérique

Word count: 13.987

UNIVERSITEIT
GENT

Voorwoord

De legalisering van cannabis is een vraagstuk dat ik reeds lange tijd wou behandelen. Na wat opzoekwerk bleek dat er weinig tot geen onderzoek was gevoerd naar hoe de Belgische bevolking dacht over een mogelijke legalisering. Het gebrek aan wetenschappelijk onderzoek in België heeft geleid tot de realisatie van deze masterproef, met als doel het behalen van het diploma Criminologische Wetenschappen.

Ik kon deze masterproef nooit tot een goed eind brengen zonder de medewerking van mijn respondenten. Ik had nooit gehoopt zo veel respons te krijgen. Van harte bedankt aan alle mensen die hebben deelgenomen aan dit onderzoek, zonder jullie was dit onderzoek niet mogelijk geweest.

Verder wil ik mijn promotor, prof. dr. Tom Decorte, bedanken voor de uitstekende begeleiding en ondersteuning. Bedankt om mij bij te staan en aan te moedigen om de lat steeds hoger te leggen. Ook wil ik Ann De Buck en Elias Neiryneck bedanken voor hun tips en feedback op vlak van de statistische analyses in dit onderzoek.

Tot slot wil ik mijn ouders, Thomas en Gerald bedanken voor alle steun tijdens de afgelopen jaren. Bedankt om steeds vertrouwen in mij te hebben en mij in moeilijke tijden aan te moedigen.

Visara Selimi

Gent, 17 augustus 2020

Inhoudsopgave

VOORWOORD	I
TABELLEN	IV
ABSTRACT	V
INLEIDING	1
1. FACTOREN DIE INVLOED UITOEFENEN OP DE ATTITUDEVORMING	5
<i>1.1. Demografische factoren</i>	<i>5</i>
1.1.1. Geslacht.....	5
1.1.2. Leeftijd.....	8
1.1.3. Opleiding.....	9
1.1.4. Etniciteit.....	10
1.1.5. Gezinsamenstelling.....	12
<i>1.2. Gebruik van cannabis</i>	<i>14</i>
<i>1.3. Omgevingsinvloeden</i>	<i>16</i>
1.3.1. Politieke factoren.....	16
1.3.2. Religieuze factoren.....	17
2. STAND VAN ZAKEN IN BELGIË	19
3. VERSCHILLENDE HYPOTHESEN	21
4. METHODOLOGIE	21
<i>4.1. Onderzoeksdesign</i>	<i>21</i>
<i>4.2. De steekproef</i>	<i>23</i>
5. OPERATIONALISERING VAN CENTRALE BEGRIPPEN	25
6. BEPERKINGEN VAN HET ONDERZOEK	25
7. ANALYTISCHE STRATEGIE	26
8. RESULTATEN	28
<i>8.1. Beschrijvende statistieken</i>	<i>28</i>
8.1.1. Demografische factoren.....	28
8.1.2. Religieuze betrokkenheid.....	29
8.1.3. Politieke voorkeur.....	29
8.1.4. Gebruik van cannabis.....	31
8.1.5. Risicoperceptie.....	31
8.1.6. Moreel aspect.....	33

8.1.7. Beleidsvoorkeur	33
8.1.8. Attitudes ten aanzien van legalisering.....	34
8.2. <i>Resultaten van de associatie tussen factoren</i>	35
8.2.1. Geslacht.....	35
8.2.2. Leeftijd	35
8.2.3. Burgerlijke staat	36
8.2.4. Opleiding.....	36
8.2.5. Nationaliteit.....	36
8.2.6. Partijvoorkeur.....	38
8.3. <i>Resultaten hiërarchische multivariate regressieanalyses</i>	38
8.3.1. Hiërarchische regressieanalyse t.a.v. attitudes voor legalisering	38
8.3.2. Additionele analyses t.a.v. risicoperceptie	44
9. DISCUSSIE	46
10. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	50
11. REFERENTIES	52
BIJLAGE A: DATA MANAGEMENT PLAN	VI
BIJLAGE B: WETENSCHAPSPOPULARISERENDE SAMENVATTING	XI
BIJLAGE C: INFORMATIEBRIEF	XII
BIJLAGE D: OPERATIONALISERING VAN DE CENTRALE BEGRIPPEN	XIII
BIJLAGE E: STATISTISCHE ANALYSES	XX
BIJLAGE F: VRAGENLIJST	XXII
BIJLAGE G: LIJST FACEBOOK-GROEPEN	XXXIV
BIJLAGE H: ASSUMPTIES REGRESSIEANALYSE	XXXVI

Tabellen

Tabel 1: Beschrijvende statistieken demografische factoren.....	33
Tabel 2: Beschrijvende statistieken religieuze betrokkenheid.....	34
Tabel 3: Beschrijvende statistieken politieke voorkeur.....	35
Tabel 4: Beschrijvende statistieken gebruik van cannabis.....	36
Tabel 5: Beschrijvende statistieken risicoperceptie.....	37
Tabel 6: <i>Multiple response set</i> beleidsvoorkeur respondenten.....	38
Tabel 7: Beschrijvende statistieken attitudes tegenover legalisering.....	39
Tabel 8: Resultaten hiërarchische regressieanalyse voor attitudes t.a.v. legalisering cannabis recreatief gebruik.....	46

Abstract

Studies have shown that preferences and attitudes to a certain drug policy can have an impact on the development of a specific drug policy. A lot of research has been conducted on the factors that may influence the attitudes of people regarding the legalization of cannabis. In Belgium, however, no scientific research has yet been conducted on this topic. This paper examines the different characteristics that may influence people's attitudes regarding the legalization of cannabis. It also examines if there is a high support regarding legalization among the respondents. An anonymous web-based survey has been completed by 879 individuals who pursue a higher education in Ghent. We find a higher support for the legalization of cannabis for medical use (91%). However, a majority of the respondents would also legalize cannabis for recreative purposes (57%). Furthermore, we found that there are a few factors that influence those policy preferences. We conducted a hierarchical multiple regression analysis. The final model showed that the strongest predictors regarding a preferred drug policy are gender and the respondent's perception of risks. Other significant predictors are believing in a religion, a left political affiliation and respondents who use cannabis. These last factors, however, became insignificant when controlled for risk perception. This could be the case because of indirect effects. Nevertheless, the study is only exploratory. It is advised to conduct more scientific research on this topic.

Key words: Drug policy, cannabis, legalization, students, attitudes

Inleiding

De legalisering van cannabis is een veelbesproken onderwerp. In verschillende landen is een beweging van prohibitie naar decriminalisering en regulering van cannabis vastgesteld. Vanwege de ineffectiviteit van het huidige prohibitiesysteem krijgt de legalisering en decriminalisering van cannabis momenteel meer aandacht vanuit de politiek en in de media (Hajizadeh, 2016).

Verschillende redenen verklaren de ineffectiviteit van het huidige prohibitiesysteem in België. Vooreerst zou prohibitie niet tot minder (problematisch) druggebruik leiden. Het zorgt voor een beleid dat meer criminaliteit en overlast teweegbrengt. Daarnaast is er eveneens sprake van een paradox van repressie. De winsten van criminele groepen worden immers verhoogd door de prohibitie. Tot slot brengt repressie enkel een ballon- of waterbedeffect voort (Bernasco, Elffers, & Bruinsma, 2006). Hiermee wordt bedoeld dat de druk die op een bepaalde plaats wordt uitgeoefend de criminaliteitsproblemen op die lokale plaats oplost, terwijl ze op een andere plaats toenemen met als gevolg dat het criminaliteitsprobleem zich enkel verplaatst (Aitken, Moore, Higgs, Kelsall, & Kerger, 2002; Dorn & Murji, 1992).

Daarnaast kan de regulering van cannabis tal van voordelen opleveren. Als eerste zijn de verhoogde belastinginkomsten een pluspunt voor de Belgische economie (Gaviria, Mejía, & Weiskopf, 2017; Resko et al., 2019). Ten tweede is er sprake van een sociale impact. De vraag naar cannabis bestaat, dus de zwarte markt en het aanbod zal eveneens blijven bestaan, ongeacht het repressieve beleid. In dit geval ligt de macht in de handen van dealers die geen verantwoordelijkheid opnemen en enkel handelen uit winstbejag (Hajizadeh, 2016). Tot slot heeft legalisering eveneens voordelen voor de volksgezondheid. Sommige studies impliceren dat cannabisgebruik therapeutische voordelen biedt. Dit zou onder andere het geval zijn bij inflammatoire darmziekten, beheersing van de symptomen van chemotherapie en behandelingsresistente epilepsie bij kinderen (Abrams & Guzman, 2015; Esposito et al., 2013; Porter & Jacobson, 2013).

De illegale markt vormt een gevaar voor het welzijn van Belgische jongeren. Volgens een rapport van UNICEF heeft ongeveer 15% van de Belgische 11 tot 15-jarigen cannabis minimum een maal geprobeerd (Adamson, 2013).

Deze jongeren zijn zich echter niet bewust van de potentiële gevaren van het roken van cannabis. Zo kan THC, de actieve stof in cannabis, het risico op een psychotische stoornis bij sommige individuen verhogen (Neven, 2017). Legalisering zal de zwarte markt uiteraard niet helemaal doen verdwijnen, daarentegen kan het wel de illegale activiteiten en de gevolgen voor de maatschappij proberen verminderen. Op die manier kan de overheid de jongeren beter informeren over de nadelen en gevolgen van cannabis en tegelijkertijd beschermen tegen de autonome macht van dealers (Hajizadeh, 2016).

We stellen vervolgens vast dat op internationaal vlak tal van veranderingen zijn doorgevoerd met betrekking tot de legalisering van cannabis. Uruguay en Canada hebben cannabis recent gelegaliseerd, respectievelijk in 2014 en 2018 (Cerdá & Kilmer, 2017; Cox, 2018). In de Verenigde Staten hebben elf staten het gebruik van cannabis gereguleerd (Cerdá & Kilmer, 2017; Stracqualursi, 2019). Daarnaast zijn er tal van landen die momenteel nadenken over een alternatief op prohibitie, onder andere Nieuw-Zeeland en Luxemburg (Decorte, 2020). Portugal heeft in 2001 alle drugs gedecriminaliseerd, waaronder het bezit van cannabis voor persoonlijk gebruik. Daarnaast heeft Portugal in 2018 medicijnen die gebaseerd zijn op cannabis gelegaliseerd (Joshua, 2017). Tot slot maakt Nederland sinds 1974 gebruik van het coffeeshop-model. Hoewel het aanbod en bezit van cannabis formeel zijn verboden, kan het legaal worden aangekocht en kunnen de kopers tot vijf gram consumeren in een coffeeshop. De transacties in de coffeeshops worden gemonitord om bijvoorbeeld de consumptie door minderjarigen en de verkoop van grotere hoeveelheden te voorkomen (Joshua, 2017).

Om beleidsveranderingen in België door te voeren is het belangrijk dat er een draagvlak bestaat bij de bevolking. We kunnen enkel door middel van wetenschappelijk onderzoek en systematische opiniepeilingen een draagvlak vaststellen. Een draagvlak zou voor beleidsveranderingen kunnen zorgen en het repressief beleid achterhalen (Burstein, 2003; Decorte, 2019). Dit is echter niet altijd noodzakelijk. In Uruguay was dit bijvoorbeeld niet het geval, ondanks het gebrek aan publieke steun hebben politici het debat geleid en hebben ze een juridisch systeem ingevoerd dat cannabis reguleert (Cruz, Boidi, & Queirolo, 2018). Toenmalig president Mujica en zijn bondgenoten boden een nieuw beleid aan als alternatief voor wat zij de mislukkingen noemden van de 'war on drugs' (Bowater, 2014).

Het politieke landschap van een land is bijgevolg zeer belangrijk. De huidige context is met N-VA als grootste en het Vlaams Belang als tweede grootste partij conservatiever op Vlaams niveau. Hun partijprogramma omvat een voornamelijk repressief beleid met betrekking tot drugs. Daarnaast is uit verschillende onderzoeken gebleken dat individuen die zich als politiek rechts identificeren geneigd zijn om weerstand te tonen tegen de legalisering van cannabis (Caulkins, Coulson, Farber, & Vesely, 2012; Cruz et al., 2018; Cruz, Queirolo, & Boidi, 2016; Curtis, 2018; Denham, 2019; Fetherston & Lenton, 2005; Shanahan, Gerard, & Ritter, 2014).

Politici willen het electoraat niet voor het hoofd stoten waardoor ze een repressief beleid aanhouden. Dat er geen draagvlak zou zijn is een van de wederkerende argumenten die politici aanhalen tegen legalisering. Door middel van wetenschappelijke studies kunnen we vaststellen of er een draagvlak bestaat. Verder krijgen we inzicht in welke factoren een invloed uitoefenen op deze attitudes. Een mogelijk draagvlak kan een rol spelen in de toekomstige debatten met betrekking tot een mogelijke hervorming van het drugbeleid. De publieke opinie kan immers een invloed uitoefenen op beleidsveranderingen (Burstein, 2003). De wens om het beleid beter af te stemmen op de publieke opinie kan de motivator zijn om veranderingen aan te brengen (Williams, Van Ours, & Grossman, 2011).

Deze masterproef tracht hier deels een antwoord op te bieden. Omwille van een gebrek aan tijd en middelen richt deze thesis zich enkel op de attitudes van Gentse studenten. De primaire doelstelling van dit onderzoek is het vaststellen van een draagvlak onder Gentse studenten ten aanzien van de legalisering van cannabis. Het intern doel betreft het in kaart brengen van de verschillende factoren die een invloed uitoefenen op de vorming van de attitudes van de Gentse studenten.

Hieruit vloeit de centrale onderzoeksvraag: “Wat zijn de attitudes van de Gentse studenten ten aanzien van de legalisering van cannabis voor medicinaal of recreatief gebruik?” De onderzoeksvraag kan opgedeeld worden in twee deelvragen die samen de onderzoeksvraag trachten te beantwoorden:

1. Is er in het onderzoek een draagvlak gevonden onder de Gentse studenten voor de legalisering van cannabis?
2. Welke factoren oefenen een invloed uit op de attitudevorming van de studenten ten aanzien van cannabis voor recreatief gebruik?

De tweede deelvraag wordt verder onderverdeeld in verschillende toetsbare hypothesen die later aan bod komen. In deze masterproef is geopteerd voor empirisch onderzoek aangezien we de attitudes van de Gentse studenten op een bepaald moment in kaart brengen. Gezien de beperkte tijd en middelen is een verkennend onderzoek gehouden door middel van een kwantitatieve onderzoeksstrategie, met name een internetsurvey. De thesis peilt naar de attitudes van de studenten via een gestandaardiseerde vragenlijst.

De thesis is opgedeeld in verschillende onderdelen. Vooreerst wordt het theoretisch raamwerk aangehaald, via een voornamelijk anderstalige literatuurstudie worden de verschillende factoren in beeld die een invloed uitoefenen op de vorming van de attitudes van mensen. Op internationaal vlak, meer specifiek in de Verenigde Staten en Australië, is aanzienlijk onderzoek verricht naar de attitudes van de bevolking omtrent de legalisering. Allereerst is het meest recent internationaal onderzoek besproken om nadien de huidige stand van zaken in België aan te halen.

Het wetenschappelijk overzicht is uiteengezet met behulp van verscheidene databanken, onder meer Google Scholar, Google Books, ResearchGate, Web of Science en de UGent-bibliotheek. Een combinatie van de volgende zoektermen is het meest gebruikt: attitudes, public opinion, perspective, cannabis, legalization, legal, Canada, United Nations, Uruguay, Australia, Belgium (ook in het Nederlands).

Vervolgens wordt de onderzoeksmethodologie toegelicht. Hierin wordt het empirische luik besproken, dit deel betreft het onderzoeksdesign, de steekproef, de operationalisering van de begrippen en de beperkingen van het onderzoek. Daarna worden de resultaten besproken. In de discussie zijn de resultaten teruggekoppeld aan de literatuur. Ter afsluiting is een algemeen besluit met enkele aanbevelingen geformuleerd.

1. Factoren die invloed uitoefenen op de attitudevorming

In het buitenland is al menig onderzoek gevoerd naar de verschillende factoren die een invloed kunnen uitoefenen op de attitudes van mensen ten aanzien van de (mogelijke) legalisering van cannabis.¹ In België is echter nauwelijks tot geen onderzoek gevoerd naar dit onderwerp. Deze thesis zou om die reden een pionier kunnen zijn om toekomstig onderzoek in België te stimuleren. In dit gedeelte worden verschillende factoren besproken die worden gezien als mogelijke voorspellers voor attitudevorming. Wegens tijdgebrek ligt de focus op de attitudes tegenover de legalisering van recreatief gebruik.

1.1. Demografische factoren

1.1.1. Geslacht

In verscheidene onderzoeken is een verschil waargenomen tussen de houding van mannen en vrouwen. Geslacht heeft bijgevolg een impact op de attitudevorming van individuen betreffende de legalisering van cannabis (Garland & Bumphus, 2012; Resko et al., 2019). Mannen zijn vaker voorstander van legalisering dan vrouwen (Baldassare, Bonner, & Lopes, 2015; Geiger, 2018; Looby, Earleywine, & Gieringer, 2007). Geslacht blijkt een van de grootste voorspellers te zijn wat de steun voor de legalisering van cannabis betreft.

In Amerika werd veel onderzoek verricht naar de attitudes van Amerikanen ten aanzien van de legalisering van cannabis. Gallup en het Pew Research Center vragen regelmatig naar de mening van Amerikanen door middel van *probability sampling* (Geiger, 2018). Uit de statistieken van Gallup en het Pew Research Center is gebleken dat ongeveer 10% meer mannelijke respondenten voorstander zijn voor een legalisering. Hoewel de steun van vrouwen de afgelopen jaren sterk gestegen is, is er nog steeds een significant verschil tussen mannen en vrouwen waargenomen (Carroll, 2005; Galston & Dionne Jr, 2013; Geiger, 2018).

Galston and Dionne Jr (2013) analyseren de data van Gallup en het Pew Research Center. Ze stellen vast dat dat jongere vrouwen minder gekant zijn tegen legalisering dan oudere vrouwen. De jonge vrouwen die zich verzetten lijken daarenboven open te staan voor overreding (Galston & Dionne Jr, 2013).

---

¹ In de meeste onderzoeken is er sprake van een nationaal representatieve steekproef via *probability sampling*. In sommige onderzoeken is er echter sprake van een *non-probability sampling*, in deze gevallen kunnen de resultaten niet worden veralgemeend buiten de getrokken steekproef.

Looby et al. (2007) peilden in hun onderzoek naar de steun voor een gereguleerde cannabismarkt. De resultaten geven aan dat mannen de legalisering eerder steunen dan vrouwen. Het onderzoek bevestigt de invloed van geslacht op attitudevorming. Nielsen (2010) gebruikt in zijn analyse de data van het General Social Survey (hierna: GSS) en komt tot dezelfde conclusie. Daarnaast onderzoeken Musgrave and Wilcox (2013) de attitudes van blanke meerderjarige Amerikanen ten aanzien van de legalisering van cannabis. Zij kwamen tevens tot de conclusie dat mannen eerder pro legalisering zijn.

Vervolgens onderzochten Ellis, Resko, Szechy, Smith, and Early (2019) de attitudes van meerderjarige geregistreerde kiezers in Michigan. Ze maakten gebruik van een online survey die 2190 geldige respondenten opleverde. Uit deze studie is gebleken dat vrouwen minder vaak de legalisering van cannabis ondersteunen. Palamar (2014) heeft gegevens uit een nationale representatieve steekproef van middelbare scholieren in het Monitoring the Future-studie (jaren 2007-2011; N=11.594) onderzocht. De studie geeft aan dat vrouwelijke scholieren het minst geneigd zijn om de legalisering van cannabis te ondersteunen.

Verder heeft The Forum Poll in Canada een willekeurige steekproef gehouden bij 1226 Canadese stemmers via telefonische interviews. The Forum Poll houdt geregeld opiniepeilingen om de attitudes van de Canadese bevolking in beeld te brengen. De resultaten geven aan dat 56% van de mannen de legalisering van cannabis goedkeurt, in tegenstelling tot 48% bij de vrouwen (Bozinoff, 2018).

In het Verenigd Koninkrijk heeft Curtis (2018) een willekeurige poll gehouden bij 1654 volwassen Britten. YouGov interviewt de respondenten via telefoon, face-to-face of online. Aan de respondenten is gevraagd of ze cannabis zouden criminaliseren, decriminaliseren of legaliseren. Uit de resultaten blijkt dat 54% van de mannelijke respondenten cannabis op zijn minst wil decriminaliseren. Onder de vrouwelijke respondenten is dit 48%.

Verschillende onderzoeken hebben getracht dit verschil te verklaren. Een mogelijke verklaring is dat de risico's van cannabis vaak hoger worden ingeschat door vrouwen dan door mannen (Flynn, Slovic, & Mertz, 1994; Gutteling & Wiegman, 1993; Hellemans, Wilcox, Nino, Young, & McQuaid, 2019; Maričić, Sučić, & Šakić, 2013).

In de studie van Doherty, Tyson, and Weisel (2015) komt het thema van de gevaren van cannabis aan bod bij zowel voor- als tegenstanders van legalisering. Tegenstanders willen cannabis niet legaliseren omwille van de risico's die verbonden zijn aan het gebruik en bijgevolg de schade die het kan aanrichten aan mensen en de maatschappij. Voorstanders daarentegen willen cannabis juist legaliseren omwille van gezondheidsvoordelen en omdat zij vinden dat cannabis niet zo gevaarlijk is in vergelijking met andere drugs (Doherty et al., 2015).

Een andere mogelijke verklaring is de interactie tussen de risico-inschatting van cannabis en het gebruik ervan. Hellemans et al. (2019) hebben 1043 Canadese studenten uit een universiteit bevraagd naar hoe risicovol zij het gebruik van cannabis inschatten en of dit een invloed heeft op hun gebruik. Daarnaast onderzochten ze tevens of het geslacht een rol speelt. Ze concluderen dat mannen de risico's van het gebruik van cannabis lager inschatten dan vrouwen met als gevolg dat ze sneller overgaan tot het gebruik ervan. Deze conclusie wordt eveneens bevestigd in het onderzoek van Okaneku, Vearrier, McKeever, LaSala, and Greenberg (2015).

Vervolgens kan het gebruik van cannabis door mannen eveneens een verklaring bieden voor de steun van legalisering. Maričić et al. (2013) besluiten dat vrouwen minder gebruik maken van (il)legale substanties. Ze criminaliseren cannabis sneller dan mannen, keuren het gebruik van drugs af en schatten het risico van druggebruik groter in. De resultaten geven een significante positieve relatie aan tussen de opinies van de respondenten over de criminalisering van drugs, de perceptie van risico's die verbonden zijn aan druggebruik en de afkeuring van (il)legale middelen.

Elder and Greene (2019) onderzochten ook waarom vrouwen een conservatiever standpunt innemen ten aanzien van de legalisering van cannabis dan mannen. De bevindingen suggereren dat de grotere neiging van mannen om cannabis te gebruiken een belangrijke oorzaak is van de genderkloof. Moederschap daarentegen zou een minder grote rol spelen dan voornamelijk gedacht. De invloed van ouderschap geldt zowel voor moeders als vaders.

Tot slot zou religie eveneens een invloed kunnen uitoefenen op geslacht. Hoewel vrouwen over het algemeen liberaler en democratischer zijn, kan hun grotere religieuze betrokkenheid ten opzichte van mannen hen in de richting van conservatievere standpunten drijven over morele kwesties, zoals in casu de legalisering van cannabis (Eagly, Diekman, Johannesen-Schmidt, & Koenig, 2004; Elder & Greene, 2019; Paul, 1977).

1.1.2. Leeftijd

Verscheidene onderzoeken bewijzen dat jongere mensen eerder geneigd zijn om de legalisering van cannabis te steunen (e.g.: (Campbell, Twenge, & Carter, 2017; Elder & Greene, 2019; Ellis et al., 2019; Moreno, Whitehill, Quach, Midamba, & Manskopf, 2016; Resko et al., 2019)). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat jongere individuen de risico's van cannabisgebruik lager inschatten dan ouderen (Okaneku et al., 2015).

De literatuuranalyse indiceert dat oudere vrouwen het vaakst een anti-cannabis houding zullen aannemen (Galston & Dionne Jr, 2013). Verder stelt het Pew Resarch Center verschillen in attitudes vast tussen vier generaties. De Silent Generation, geboren tussen 1925 en 1945, is het minst geneigd om cannabis te legaliseren. Het merendeel van de Millennials (74%), Gen Xers (63%) en Baby Boomers (54%) geven aan dat het cannabisgebruik legaal zou moeten zijn (Geiger, 2018).

Caulkins et al. (2012) stellen echter dat indien het om een generatieverschil in attitudes zou gaan, legalisering een kwestie van tijd is. Deze stelling is echter te simplistisch. Ondanks het feit dat een stijging is waargenomen, houden historische trends niet altijd aan (Caulkins et al., 2012). Galston and Dionne Jr (2013) stellen immers vast dat Baby Boomers een conservatievere houding aannemen naarmate ze ouder zijn.

Vervolgens deden Cohn, Johnson, Rose, Rath, and Villanti (2017) onderzoek naar de steun voor de legalisering van cannabis bij adolescenten in de Verenigde Staten aan de hand van een representatieve steekproef bij jongvolwassenen van 18 tot 34 jaar (n=3532). Uit het onderzoek is gebleken dat 39% voorstander is van de legalisering van cannabis (Cohn et al., 2017).

Fetherston and Lenton (2005) hebben onderzoek gedaan in West-Australië, 809 willekeurig gekozen respondenten ouder dan 14 jaar werden via telefonische interviews bevraagd. De resultaten geven aan dat 17% van de respondenten tot 30 jaar (n=224) vinden dat de huidige wetgeving in West-Australië te hard is.²

---

² In vergelijking met de andere vermelde onderzoeken lijkt dit percentage eerder klein. In dit onderzoek is echter een selecte steekproef getrokken, dit betekent dat voorzichtigheid noodzakelijk is en de steekproef niet veralgemeend kan worden. De resultaten bij een aselechte steekproef zouden kunnen verschillen, dit ontbrak echter in de literatuur.

Daarnaast is uit de meest recente opiniepeiling in Canada gebleken dat 74% van de respondenten die 34 jaar of jonger zijn, geneigd zijn om de legalisering goed te keuren (Bozinoff, 2018).

Verder heeft The Gallup Organization (2011) een rapport opgesteld dat de attitudes van jongeren ten aanzien van drugs in Europa in kaart brengt. Het onderzoek werd uitgevoerd via telefonische interviews in 27 lidstaten van de Europese Unie, aan jongeren van 15 tot 24 jaar. De onderzoekers bereikten per Europees land ongeveer 500 respondenten (n=12.315). Jongeren in Europa maken een onderscheid tussen cannabis en andere illegale drugs in het kader van prohibitie of regulering. De verkoop en het gebruik van cannabis moet volgens 59% van de jongeren verboden worden in de Europese lidstaten, in tegenstelling tot 34% van de jongeren die pleiten voor een gereguleerd systeem betreffende de verkoop en het gebruik van cannabis (The Gallup Organization, 2011).

In 2008 werd hetzelfde onderzoek gevoerd, destijds wilde 67% het verbod op cannabis behouden. De studie merkt een duidelijke daling op in de negatieve attitudes van jongeren (59% in 2011 vs. 67% in 2008). De jongeren in Nederland, Tsjechië en België nemen het vaakst een positieve houding. De meerderheid van de Nederlandse respondenten wil een regulering van cannabis, een mogelijke verklaring hiervoor kan de “relaxte” drugwetgeving van Nederland zijn (The Gallup Organization, 2011).

1.1.3. Opleiding

Vervolgens blijkt de factor opleiding ook een invloed te hebben op de attitudevorming (Elder & Greene, 2019; Geiger, 2018; Schwadel & Ellison, 2017). De studie van Cruz et al. (2016) geeft aan dat in Uruguay en El Salvador hogere opleidingsniveaus sterk geassocieerd zijn met een positieve houding ten aanzien van de legalisering. Het effect valt het meest op in Uruguay.

Baldassare et al. (2015) stellen vast dat de steun in alle onderwijsgroepen in California licht is toegenomen. Daarentegen is er nog steeds een significant verschil in steun tussen individuen met een hoger diploma en individuen met een middelbaar diploma, respectievelijk 57% en 47%.

The Forum Poll stelt dat het aannemelijk is dat respondenten met een masterdiploma vaker akkoord gaan met de legalisering van cannabis (Bozinoff, 2018). Uit het onderzoek van Gallup blijkt dat Amerikanen met een hogere opleiding geneigd zijn legalisering te steunen: 37% van de volwassenen met een hoger diploma is voorstander, in tegenstelling tot 31% zonder hogere opleiding (Carroll, 2005).

Volgens Denham (2019) speelt educatie echter geen bepalende factor bij attitudevorming. Denham (2019) baseert zijn studie op 16 datasets die zijn verzameld gedurende drie decennia in de GSS, met gemiddeld 1207 respondenten per dataset (Smith, Davern, Freese, & Hout, 2016). Desalniettemin toont de analyse aan dat respondenten die de afgelopen jaren zijn afgestudeerd de legalisering aanzienlijker lijken te ondersteunen, in tegenstelling tot personen zonder diploma van de middelbare school (Denham, 2019).

Tot slot onderzochten Van der Sar, Brouwers, van de Goor, and Garretsen (2011) de opinies van de Nederlandse bevolking tegenover het Nederlandse drugbeleid en druggebruik (n=8280) via een panelonderzoek. Respondenten met een lager opleidingsniveau stonden negatiever tegenover de verkoop van cannabis in coffeeshops. Verder is het verbod op cannabisgebruik populairder bij respondenten met een lagere opleiding. Bobo and Johnson (2004) stellen in hun onderzoek dat hoogopgeleide mensen minder vaak punitieve denkbeelden bezitten. Dit kan een mogelijke verklaring zijn voor het verschil in steun.

1.1.4. Etniciteit

Er heerst in de academische wereld discussie omtrent etniciteit als dominante factor die de attitudes van mensen ten opzichte van een bepaald drugbeleid voorspelt. Verschillende onderzoeken, allemaal gevoerd in de Verenigde Staten, komen tot tegenstrijdige bevindingen.

Lambert, Ventura, Baker, and Jenkins (2006) hebben onderzoek gedaan naar de associatie tussen etniciteit en de standpunten van studenten aan een universiteit in de Verenigde Staten met betrekking tot de legalisering van cannabis. Via een multivariate analyse stellen ze een statistisch significant verband vast tussen een strengere opstelling van blanke individuen ten aanzien van niet-blanken wat betreft de beleidsvraag voor cannabis.

Garland and Bumphus (2012) geven echter aan dat de vragen niet-gerelateerde drug survey items waren en bovendien niet geschaald werden. Studies van deze aard zouden etniciteit als predictor beschouwen om de attitudes van universiteitsstudenten ten aanzien van een drugbeleid te verklaren. Daarnaast stelden Hoffmann, Chang, and Lewis (2000) geen significant verband vast tussen etniciteit en attitudes van universiteitsstudenten ten aanzien van legalisering. De minderheidsstudenten waren lichtjes milder maar niet significant (Garland & Bumphus, 2012; Hoffmann et al., 2000).

De analyse van Denham (2019) geeft aan dat etniciteit een significante factor is geworden in 2002. Toen begonnen de attitudes van blanke en zwarte respondenten periodiek te verschillen van minderheden, met uitzondering van Afrikaanse Amerikanen. De studie geeft aan dat blanke en zwarte Amerikanen de legalisering van cannabis meer steunen dan minderheden, met uitzondering van Afrikaanse Amerikanen.

Het onderzoek van Felson, Adamczyk, and Thomas (2019) stelt dat Afrikaanse Amerikanen de legalisering van cannabis zelfs meer begunstigen dan blanken. Schwadel and Ellison (2017) stellen daarentegen dat Afrikaanse Amerikanen de legalisering van cannabis minder begunstigen. De studie van Palamar (2014) komt tot het besluit dat niet-blanken voor een liberaler beleid pleiten.³

De studie van Tate, Taylor, and Sawyer (2013) geeft aan dat zowel blanke als zwarte Amerikanen en andere minderheden in de Verenigde Staten dezelfde publieke opinie delen met betrekking tot de legalisering van cannabis. Hiermee wordt bedoeld dat ongeveer 50% van elke etnische groep voorstander is. Zwarte Amerikanen zijn soms grotere voorstanders van de legalisering in vergelijking met andere etnische groepen, het verschil is echter klein.

Elder and Greene (2019) stellen vast dat blanke mannen in de Verenigde Staten het meest liberaal staan tegenover legalisering, daartegenover staat dat niet-blanke vrouwen het meest gekant zijn. Uit de studie blijkt dat blanke mannen aanzienlijk liberaler zijn dan blanke vrouwen en niet-blanke mannen liberaler dan niet-blanke vrouwen.

---

³ De studies zijn op verschillende manieren onderzocht en gemeten, dit zou het verschil kunnen verklaren.

De resultaten zijn consistent met het idee dat blanke mannen, vergeleken met blanke vrouwen en gemeenschappen met kleur, zich comfortabeler voelen met de mogelijke risico's die verbonden zijn aan de legalisering van cannabis (Finucane, Slovic, Mertz, Flynn, & Satterfield, 2000). Toch is toekomstig wetenschappelijk onderzoek noodzakelijk om dit idee te bevestigen of ontkrachten. Momenteel vinden we enkel tegenstrijdige resultaten waardoor we geen algemeen besluit kunnen formuleren.

1.1.5. Gezinssamenstelling

Enkele onderzoeken suggereren een verband tussen ouderschap en de attitudes ten aanzien van de legalisering van cannabis. Opvallend is dat de meeste studies betrekking hebben op de attitudes van ouders ten aanzien van het druggebruik van individuen en niet het drugbeleid.

Galston and Dionne Jr (2013) geven aan dat sommige studies aangeven dat ouders eerder geneigd zijn om legalisering niet te steunen (Caulkins, Kilmer, & Kleiman, 2016; Cruz et al., 2016; Silver, 2010). Data van het Pew Research Center daarentegen tonen aan dat beide groepen (zowel ouders als niet-ouders) dezelfde opvattingen delen. Getrouwde ouders zouden zich echter meer verzetten tegen legalisering dan ongehuwde ouders (Dimock, Doherty, & Motel, 2013; Galston & Dionne Jr, 2013).

Daarnaast heeft Silver (2010) onderzoek gevoerd naar de relatie tussen leeftijd, ouderschap en opinies ten aanzien van cannabis. Hij stelt vast dat ouders minder geneigd zijn om de legalisering van cannabis te steunen. Dit patroon wordt door de data van de GSS in elke demografische groep bevestigd. Het grootste verschil in steun is waargenomen bij jongere ouders. De steun voor legalisering daalt vanaf het moment dat volwassenen kinderen krijgen. Deze effecten indiceren dat de mate waarin de steun voor legalisering gekoppeld is aan leeftijd wordt overdreven. Volwassenen rond de veertig hebben op dat moment meestal kinderen, in tegenstelling tot individuen rond de twintig. Om die reden lijken sommige veertigers een anti-legaliseringspositie aan te nemen.

Volgens de studie kan verwacht worden dat 20-plussers die nu legalisering ondersteunen, dit mogelijks niet langer zullen doen zodra ze zelf kinderen hebben. Eenmaal vijftig jaar of ouder wordt er terug een daling vastgesteld in de strengere houding ten aanzien van legalisering (Silver, 2010). Het kan een aanwijzing zijn dat het effect voornamelijk gedreven wordt door de huidige verantwoordelijkheid voor het jeugdwelzijn (Caulkins et al., 2012).

Caulkins et al. (2016) analyseren eveneens data van het GSS. De resultaten van de studie geven aan dat ouders met thuiswonende kinderen minder vaak legalisering steunen. Ouderschap heeft de meeste invloed bij respondenten die over het algemeen voorstander zijn van de legalisering. Conservatieven verzetten zich tegen legalisering ongeacht of ze kinderen hebben. Liberalen daarentegen hebben de neiging om hun positie te veranderen, afhankelijk van of ze nadenken vanuit het perspectief van een ouder (Caulkins et al., 2016).

Cruz et al. (2016) vergeleken de publieke opinie in Uruguay, de Verenigde Staten en El Salvador ten aanzien van de legalisering van cannabis. Volgens deze studie zijn individuen tegen legalisering omdat ze potentieel schadelijke substanties bij hun kinderen willen weghouden. Deze stelling beïnvloedt bijgevolg de houding van mensen tegenover legalisering. De resultaten in de studie geven aan dat in alle drie de onderzochte landen het minder waarschijnlijk is dat respondenten met kinderen, ongeacht hun leeftijd, de legalisering ondersteunen. Deze relatie is echter niet statistisch significant in Uruguay (Cruz et al., 2016).

Tot slot heeft Kosterman et al. (2016) 395 ouders bevraagd in Washington in een longitudinale studie van het Seattle Social Development Project. De respondenten werden 15 keer geïnterviewd tussen 1985 en 2014. Cannabis voor recreatief gebruik is in Washington in 2012 gelegaliseerd en in 2014 zijn de verkooppunten geopend. De resultaten van de studie tonen een significante stijging in de positieve houding van de ouders ten aanzien van legalisering. Vervolgens stellen ze een daling vast in de gepercipieerde schade bij regelmatig gebruik van cannabis. Ze blijven wel gekant tegen het gebruik door tieners en het gebruik ervan in de omgeving van iemands kinderen (Kosterman et al., 2016). De legalisering van cannabis toont in dit geval een duidelijk positief effect op de attitudevorming van de ouders.

1.2. Gebruik van cannabis

Verschillende onderzoeken bevestigen dat het eigen gebruik van cannabis een dominante voorspeller is voor een positieve attitude tegenover legalisering. Vooreerst toont een onderzoek van 1989 in Noorwegen aan dat 65% van de cannabisgebruikers voor het verbod op cannabis pleiten, in tegenstelling tot 95% van de niet-gebruikers (Skretting, 1993). Vervolgens blijkt uit de studie van Trevino and Richard (2002) dat meer dan 68% van de gebruikers in Houston voorstander zijn van legalisering in tegenstelling tot 33% van de niet-gebruikers.

Van der Sar et al. (2011) hebben onderzoek gevoerd naar de attitudes van de Nederlandse bevolking ten aanzien van het Nederlandse drugbeleid en druggebruik. Uit de studie blijkt dat slechts 7% van de gebruikers voorstander is van het verbod op cannabis, daartegenover staat 50% van de niet-gebruikers. Vervolgens tonen twee studies in Australië hetzelfde aan. Williams, van Ours, and Grossman (2016) stellen vast dat onder de Australische bevolking 57% van de gebruikers voorstander is van de legalisering, in tegenstelling tot slechts 18% van de niet-gebruikers.

Shanahan et al. (2014) onderzochten de voorkeuren van de algemene Australische bevolking ten aanzien van verschillende beleidsopties voor cannabis. Uit de studie blijkt dat de respondenten die in het afgelopen jaar cannabis gebruikten, over het algemeen grotere voorstanders van legalisering zijn. Uit de resultaten van The Forum Poll is eveneens gebleken dat de goedkeuring van legalisering hoger ligt bij cannabisgebruikers.⁴ Onder deze gebruikers geeft 90% aan dat ze legalisering goedkeuren (Bozinoff, 2018).

Vervolgens blijkt uit de analyse van Galston and Dionne Jr (2013) dat 70% van de cannabisgebruikers een mogelijke legalisering steunen, tegenover 35% van de niet-gebruikers. Ze suggereren ook dat respondenten die in een ver verleden cannabis hebben gerookt minder geneigd zijn om de legalisering te steunen dan meer recente gebruikers. Deze stelling wordt door Resko et al. (2019) eveneens bevestigd. Daarnaast geven ze aan dat mannen vaker dan vrouwen rapporteren dat ze cannabis gebruiken. Terwijl 54% van de mannen in het onderzoek van het Pew Research Center meldt dat ze cannabis hebben gebruikt, doet slechts 42% van de vrouwen dat. Dit kan een mogelijke verklaring zijn voor het verschil in steun door mannen en vrouwen ten aanzien van legalisering (Galston & Dionne Jr, 2013).

---

⁴ De studie omvat 1226 respondenten waarvan 226 cannabisgebruikers.

Daarnaast stellen Elder and Greene (2019) vast dat de respondenten die aangeven dat ze ooit zelf gebruikt hebben, meer liberale opvattingen hebben ten aanzien van het drugbeleid voor cannabis. Dit kan eveneens in de omgekeerde richting geïnterpreteerd worden, namelijk dat individuen met liberale opvattingen sneller geneigd zijn om cannabis te proberen. Verder kan het verschil in steun tussen mannen en vrouwen te wijten zijn aan het feit dat mannen vaker rapporteren dat ze ooit cannabis geprobeerd hebben.

Maričić et al. (2013) ontdekten dat mensen die op een bepaald moment regelmatig cannabis gebruiken meer geneigd zijn om legalisering en decriminalisering te steunen dan mensen die slechts occasioneel of minder gebruiken. Moreno et al. (2016) stellen eveneens vast dat een sterkere intentie om cannabis in de komende 6 maanden te gebruiken, geassocieerd wordt met een grotere kans om in te stemmen met legalisering. De studie van Cohn et al. (2017) indiceert dat individuen die alcohol, tabak, cannabis of andere drugs in de voorbije maand gebruikt hadden, eerder geneigd zijn om de legalisering te steunen.

Vervolgens stellen Ellis et al. (2019) dat regelmatige cannabisgebruikers en individuen die het afgelopen jaar cannabis gebruikten, hogere kansen hebben om de legalisering van cannabis te steunen. Het onderzoek van Palamar (2014) geeft eveneens aan dat recent en regelmatig gebruik van cannabis de kansen om legalisering te steunen verhoogt. Cruz et al. (2016) geven aan dat in Uruguay, El Salvador en de Verenigde Staten eerdere persoonlijke ervaringen met cannabis een significante steun opleveren voor de legalisering van cannabis. Individen die in het verleden cannabis gebruikt hebben zullen veeleer pro legalisering zijn. Deze link is het sterkst in de Verenigde Staten, de kans op legalisering neemt toe wanneer respondenten aangeven dat ze cannabis hebben geprobeerd.

In een Europees onderzoek van The Gallup Organization (2011) is een significant verschil waargenomen bij gebruikende jongeren. Onder de respondenten die nog nooit cannabis gebruikt hebben, is 71% voorstander van het verbod op cannabis. Slechts een kwart van deze respondenten wil cannabis reguleren. Hiertegenover staat dat 17% van de respondenten die het voorbije jaar cannabis gebruikt hebben een verbod op cannabis willen. Daarnaast pleit 64% van deze gebruikende respondenten voor regulering (The Gallup Organization, 2011).

Vervolgens stellen we een duidelijke interactie vast tussen eigen gebruik en leeftijd (Paul, 1977). Jongeren die zelf cannabis geprobeerd hebben, zijn vaker voorstander van legalisering. Jongere individuen zijn meer geneigd om cannabis uit te proberen dan ouderen (Williams et al., 2011). Individuen die occasioneel of regelmatig cannabis gebruiken en jongere individuen schatten de risico's van het gebruik lager in dan niet-gebruikers (Okane et al., 2015). Om deze redenen is het mogelijk dat jonge gebruikers in het huidige empirisch onderzoek grotere voorstanders zullen zijn van legalisering.

1.3. Omgevingsinvloeden

1.3.1. Politieke factoren

De volgende factor die een invloed heeft op attitudevorming is de politieke ideologie van respondenten. Gao (2015) merkt op dat de Baby Boomers in de jaren '70 voorstanders waren van de legalisering van cannabis. In de jaren '80 kelderde dit, toen begon namelijk het war on drugs tijdperk. De overheid heeft destijds veel campagne gevoerd tegen drugs. De politiek kan via campagnes een invloed uitoefenen op de attitudes van de bevolking (Gao, 2015).

Tegenwoordig is dit nog steeds het geval, we zien dit bijvoorbeeld in Antwerpen waar N-VA een repressief beleid hanteert en dit zo veel mogelijk in de media promoot. Het wordt gebruikt als een programmapunt om kiezers te overtuigen dat dit de enige manier is om de drugsproblemen op te lossen (DeMorgen, 2016). Uit onderzoek is gebleken dat de media eveneens een impact heeft op de attitudevorming van individuen (Stringer & Maggard, 2016).⁵

Een sterke predictor betreffende de steun voor legalisering is een liberale politieke ideologische overtuiging (Caulkins et al., 2012; Palamar, 2014). Individuen die een meer rechtse politieke overtuiging bezitten zijn doorgaans conservatiever en gekant tegen de legalisering van cannabis. Daartegenover staan de individuen die links leunen, deze zijn doorgaans voorstanders van legalisering (Decorte, 2019; Fetherston & Lenton, 2005; Shanahan et al., 2014). Anderzijds moeten we in het empirisch onderzoek ook rekening houden met individuen die links zijn maar conservatief, deze zullen evenmin geneigd zijn om cannabis te legaliseren (Caulkins et al., 2012; Palamar, 2014).

---

⁵ In dit onderzoek wordt dit echter niet verder onderzocht.

De studie van Quinnipiac University (2016) stelt vast dat republikeinen doorgaans conservatiever zijn dan democraten en onafhankelijken. De studie van Carroll (2005) bevestigt dit. McGinty, Niederdeppe, Heley, and Barry (2017) komen in hun onderzoek tot dezelfde conclusie, republikeinen stellen zich negatiever op tegenover de legalisering.

Het onderzoek van McCarthy (2017) geeft daarentegen aan dat meer dan 50% van de republikeinen in 2017 voorstander zijn van legalisering (McCarthy, 2017). Baldassare et al. (2015) stellen vast dat de steun voor de legalisering van cannabis onder de Republikeinen in California ook gestegen is naar 44%. We stellen bijgevolg een shift vast in de attitudes van de Republikeinen.

In een poll die werd afgenomen in het Verenigd Koninkrijk is een duidelijk verschil in opinie vastgesteld tussen conservatieven en de linkse partijen. Onder de conservatieven verklaart 57% dat ze cannabis vanuit hun standpunt liefst criminaliseren (Curtis, 2018). Daarnaast suggereert de studie van Cruz et al. (2016) het belang van een politieke ideologie bij attitudevorming in Uruguay en de Verenigde Staten. Denham (2019) stelt eveneens vast dat politieke ideologie een verklarende factor is voor de steun van de legalisering. Vervolgens blijkt uit de studie van Garland and Bumphus (2012) dat politieke affiliatie een significante impact heeft op de attitudes ten aanzien van een bepaald drugbeleid.

Concluderend kan gesteld worden dat mensen met een linkse politieke visie legalisering enthousiaster omarmen. Respondenten die zich identificeren als politiek rechts zijn eerder geneigd om weerstand te tonen dan respondenten die zich in het centrum van het politieke spectrum bevinden (Ellis et al., 2019). Desalniettemin toont recent onderzoek in de Verenigde Staten aan dat er een positieve shift is gebeurd bij de attitudes van de Republieken die doorgaans als conservatief worden beschouwd (Baldassare et al., 2015; McCarthy, 2017).

1.3.2. Religieuze factoren

Religieuze betrokkenheid zorgt er vaak voor dat druggebruik als immoreel wordt beschouwd, met als gevolg dat deze individuen de legalisering van cannabis minder snel zullen steunen (Elder & Greene, 2019; Ulmer, Desmond, Jang, & Johnson, 2012).

Het is niet verwonderlijk dat religie, voornamelijk gelovigen die vaak religieuze diensten bijwonen, geassocieerd wordt met meer conservatieve opvattingen over morele kwesties (Eagly et al., 2004; Elder & Greene, 2019). Verschillende onderzoeken geven aan dat religie een rol speelt bij het beïnvloeden van de attitudes (Carroll, 2005; Caulkins et al., 2012; Cruz et al., 2016; Felson et al., 2019; Galston & Dionne Jr, 2013; Palamar, 2014).

De studie van Caulkins et al. (2012) stelt dat individuen die niet geloven in een bepaalde religie, eerder geneigd zijn om legalisering te steunen. Onder hen geeft 57.6% aan voorstander te zijn, in tegenstelling tot katholieken of protestanten waaronder slechts respectievelijk 35.8% en 34.1% legalisering steunen. Bij de protestanten kan een onderscheid gemaakt worden tussen fundamentalistische, gematigde en liberale protestanten. Het grootste verschil is echter waargenomen tussen individuen met en individuen zonder religieuze overtuiging (Caulkins et al., 2012).

Daarnaast is er een link gevonden tussen kerkbezoek en de voorkeur voor legalisering. Carroll (2005) stelt dat enkel 1 op 6 Amerikanen (ongeveer 17%) die een kerk bezoekt of religieuze diensten bijwoont voorstander is van de legalisering. De steun voor legalisering is hoger (30%) bij mensen die wekelijks of maandelijks religieuze diensten bijwonen. Ten slotte is de steun het hoogst bij mensen die zelden of nooit religieuze diensten bijwonen (49%) (Carroll, 2005).

Galston and Dionne Jr (2013) nemen ook een sterk patroon waar en stellen vast dat respondenten die een keer per week of meer religieuze diensten bijwonen zich meer verzetten tegen de legalisering (63%). Onder respondenten die slechts af en toe aanwezig zijn, is slechts 38% tegen. Tot slot is louter 30% van de respondenten die zelden of nooit religieuze diensten bijwonen tegen legalisering.

Cruz et al. (2016) geven aan dat religieuze Uruguayanen en Salvadoranen eerder geneigd zijn om legalisering af te wijzen. In de Verenigde Staten werd geen statistisch verband gevonden tussen religie en een voorkeur voor legalisering. Deze bevinding is in strijd met een ander onderzoek dat gehouden is in de Verenigde Staten (e.g.: (Caulkins et al., 2012)). Cruz et al. (2016) suggereren dat dit te wijten kan zijn aan de aanwezigheid van politieke variabelen, deze kunnen de relevantie van religie verminderen (Cruz et al., 2016).

Tot slot hebben Felson et al. (2019) geconstateerd dat een afname van de religieuze band een significant maar klein effect heeft op de positieve houding van individuen ten aanzien van legalisering. Religieuze ontevredenheid veroorzaakt relatief weinig verandering omdat het effect op attitudes klein is. Het geringe effect kan deels te wijten zijn aan het feit dat religieuze identiteiten tegenwoordig minder sterk worden vastgehouden. Concluderend kunnen we stellen dat de resultaten in voorgaande onderzoeken verdeeld zijn.

2. Stand van zaken in België

Het is eveneens belangrijk om de huidige attitudes van de Belgische bevolking in kaart te brengen. Chris Burggraave lanceerde een groot onderzoek om de attitudes van Belgen ten aanzien van de legalisering te achterhalen. Volgens hem kan legalisering leiden tot een nieuw systeem dat banen creëert en hogere belastinginkomsten oplevert (Riepl & Debruyne, 2019). In zijn opdracht bevroeg een agentschap 1.000 Belgen over hun houding ten aanzien van de legalisering van cannabis (Donaghue, 2019).⁶

Uit het onderzoek blijkt dat 53% van de respondenten een transparante markt boven de huidige zwarte markt verkiest. Onder de respondenten die zich in de leeftijdscategorie van 35 tot 44 jaar bevinden, verkiest 60% een transparante markt. Vervolgens geeft 56% van de respondenten aan dat ze een nieuwe wet willen voor de legalisering van cannabis voor medicinaal gebruik. De legalisering van cannabis voor medisch gebruik wordt vaak als hefboom gebruikt voor de liberalisering van cannabis voor recreatief gebruik (Donaghue, 2019).

De mentaliteit met betrekking tot het gebruik van cannabis voor recreatieve doeleinden verandert geleidelijk. De resultaten van de enquête geven aan dat 26% van de Belgen een nieuwe wet wil voor cannabis voor recreatief gebruik. Daarnaast plaatst 38% van de respondenten cannabis op dezelfde voet als alcohol (Donaghue, 2019). In België is er verder geen wetenschappelijk onderzoek gevoerd naar de attitudes van de bevolking ten aanzien van de legalisering.

---

⁶ Het verslag is onvindbaar op het internet, desalniettemin heeft Donaghue (2019) er een artikel over geschreven.

The Gallup Organization (2011) heeft de attitudes van jongeren, van 15 tot 24 jaar, in Europa ten aanzien van de legalisering van cannabis in beeld gebracht. De resultaten in België (n=501) geven aan dat 44% van de jonge respondenten voorstander blijkt te zijn van een bepaalde vorm van regulering (The Gallup Organization, 2011).

Verder heeft het Vlaams Expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD) een enquête afgenomen bij een representatieve steekproef van de Belgische bevolking van vijftien jaar of ouder. Uit de studie kan geconcludeerd worden dat cannabisgebruik vooral bij jongvolwassenen tussen de 15 en 34 jaar (4%) voorkomt, in tegenstelling tot 0.7% van de respondenten tussen de 35 tot 64 jaar. Voorts komt het gebruik meer voor bij mannen dan bij vrouwen (respectievelijk 5% en 3%) (De Donder & Van Damme, 2018). Het (persoonlijk) gebruik van cannabis, geslacht en leeftijd zouden volgens verschillende onderzoeken een invloed hebben op de attitudevorming. In dit geval kan verwacht worden dat jonge mannelijke gebruikers in België eerder geneigd zullen zijn om de legalisering van cannabis te steunen.

Vervolgens is er in België voor de verkiezingen van mei 2019 een poll opgestart: “De Stem van Vlaanderen”. Ongeveer 1 miljoen Vlamingen hebben hieraan deelgenomen (MVDB, 2019). Respondenten kregen 28 stellingen gerelateerd aan programmapunten van politieke partijen. In een van de stellingen werd gevraagd of cannabis gelegaliseerd moet worden. Op dat moment stemt 43% van de respondenten voor en 48% stemt tegen de legalisering (iVOX, 2019).⁷

Het huidige politieke landschap in Vlaanderen lijkt momenteel voornamelijk rechts te zijn met N-VA als grootste partij en Vlaams Belang als tweede grootste partij. Decorte (2019) geeft in zijn beleidsanalyse aan dat de jeugd vleugels van de voornamelijk linkse en liberale politieke partijen oproepen tot de legalisering en bijgevolg regulering van cannabis. De jeugd vleugels zijn eveneens openlijk progressiever. De meer rechts georiënteerde partijen zoals N-VA en Vlaams Belang verwerpen het concept (Decorte, 2019).

In België is echter nog toekomstig wetenschappelijk onderzoek noodzakelijk om een duidelijk beeld te schetsen over de attitudes van de Belgische bevolking ten aanzien van de legalisering van cannabis. Het huidig onderzoek kan om die reden een pionier zijn op dit gebied.

---

⁷ De survey is echter niet op een wetenschappelijke manier uitgevoerd, de resultaten moeten bijgevolg onder voorbehoud worden aangenomen.

3. Verschillende hypothesen

Om de tweede deelvraag te beantwoorden zijn in deze paragraaf verschillende toetsbare stellingen geformuleerd die, na het verwerken van de literatuurstudie, tot stand zijn gekomen.

Stelling 1: Onafhankelijke demografische factoren van Gentse studenten (meer specifiek geslacht, leeftijd, burgerlijke staat, opleiding en etniciteit) hebben een invloed op de attitude ten aanzien van de legalisering van cannabis voor medicinaal en/of recreatief gebruik.

Stelling 2: Een nauwe religieuze betrokkenheid van Gentse studenten heeft een negatieve invloed op hun attitude ten aanzien van de legalisering van cannabis voor recreatief gebruik, onder controle van demografische kenmerken.

Stelling 3: De politieke voorkeur (meer specifiek, de distinctie tussen links en rechts; liberaal en conservatief) van Gentse studenten heeft een invloed op de attitude ten aanzien van de legalisering van cannabis voor recreatief gebruik.

Stelling 4: Het huidig en frequent (persoonlijk) gebruik van cannabis heeft een positieve invloed op de attitude ten aanzien van de legalisering van cannabis voor recreatief gebruik.

Stelling 5: Een hoge risicoperceptie van cannabis heeft een negatieve invloed op de attitude ten aanzien van de legalisering van cannabis voor recreatief gebruik.

4. Methodologie

4.1. Onderzoeksdesign

Er is een verkennend onderzoek gehouden door middel van een kwantitatieve onderzoeksstrategie. Om de verschillende stellingen te toetsen, werd een internetenquête opgesteld via LimeSurvey⁸. Deze enquête is uitgevoerd bij studenten die hoger onderwijs in Gent genieten. Het theoretisch steekproefkader betreft personen die ingeschreven zijn aan het hoger onderwijs in Gent. De geografische begrenzing is gekozen wegens een beperking in tijd. Gezien dit onderzoek kadert in een masterproef, werd het empirisch onderzoek op een academiejaar uitgevoerd.

De vragenlijst werd eerst onderworpen aan een pilot test. Zes persoonlijk gekende Gentse studenten hebben deze via mail gekregen. In de mail werd benadrukt dat het geven van opmerkingen en kritiek noodzakelijk was.

---

⁸ Zie bijlage A: DMP voor meer informatie over LimeSurvey.

De proefpersonen kregen een week tijd om de vragenlijst door te nemen. Nadien zijn aparte gesprekken gehouden met de proefpersonen. De opmerkingen⁹ werden in acht genomen en enkele nuanceringen en verduidelijkingen werden doorgevoerd.

Een informatiebrief¹⁰ verduidelijkte het doel van het onderzoek en benadrukte het anonieme karakter en de vrijwillige deelname. Respondenten kunnen op elk moment hun deelname stopzetten en kunnen enkel aan de enquête deelnemen wanneer ze op het pijltje klikken om verder te gaan. Hiermee geven ze aan dat ze de informatiebrief gelezen hebben en willen deelnemen aan het onderzoek. Het informed consent is bijgevolg gegarandeerd.

Om de anonimiteit te garanderen zijn de instellingen op de internetenquête aangepast zodat het voor de onderzoeker onmogelijk is om antwoorden en deelnemers met elkaar te verbinden (LimeSurvey, 2019). Om sociaal wenselijke antwoorden te vermijden bij gevoelige vragen¹¹ en om de validiteit van het onderzoek te verhogen, werd de anonimiteit van de enquête meermaals benadrukt aan het begin van gevoelige secties.

De enquête bevat hoofdzakelijk gesloten vragen met antwoordcategorieën. Daarnaast bevat het enkele uitzonderlijke open vragen voor nationaliteit, specifieke opleiding en eventuele opmerkingen aan het einde van de survey.¹² Een aanzienlijk aantal respondenten heeft bij opmerkingen zijn mening over de eventuele legalisering van cannabis genuanceerd of verduidelijkt.

De laatste open vraag zal niet verwerkt worden in SPSS, gezien dit problemen creëert bij de statistische verwerking (Pauwels, 2015). De vragenlijst was enkel beschikbaar in het Nederlands en was helder. Om dit te garanderen werden enkele begrippen verklaard.¹³

---

⁹ De voornaamste opmerkingen waren tikfouten. Daarnaast waren enkele stellingen onduidelijk geformuleerd met twijfel tot gevolg om een bepaald antwoord te geven.

¹⁰ Zie bijlage C.

¹¹ Bv.: heeft u ooit cannabis voor recreatief gebruik geconsumeerd?

¹² Op die manier is het kwalitatieve aspect in uiterst geringe mate behouden (de Boer, 2016).

¹³ Meer specifiek bij: legalisering – regulering – *gateway* – dichotomie tussen links en rechts.

4.2. De steekproef

De stad Gent telt in 2017 ongeveer 75.000 studenten die zijn ingeschreven aan het hoger onderwijs (Vlaamse Gemeenschap, 2017). Aangezien de onderzoeker geen lijst ter beschikking had met alle ingeschreven personen, is een selecte steekproef getrokken. Om toch een zo goed mogelijke afspiegeling van de populatie te vormen is de steekproef op een systematische manier getrokken zodat reproduceerbaarheid in zekere mate mogelijk is. Deze werkwijze verhoogt de betrouwbaarheid van het onderzoek. Aangezien er in deze thesis sprake is van explorerend onderzoek zou het gebruik van een selecte steekproef als middel moeten voldoen om betrouwbare uitspraken te genereren (Sue & Ritter, 2012).

Gezien het beperkte tijds kader is er in dit onderzoek een gemakkelijkssteekproef gebruikt. Concreet betekent dit dat iedere persoon die aan de vooropgestelde criteria voldoet deel kon nemen. De onderzoeker aanvaardt de onderzoeksobjecten die voor het grijpen liggen. Het zogenaamde *volunteer effect*, gelinkt aan het proces van zelfselectie, van de onderzoeksobjecten is hierbij belangrijk (De Pelsmacker & Van Kenhove, 2014).

De internetenquête is op 11 maart 2020 geactiveerd. Er is een lijst opgesteld met de verschillende richtingen aan de Universiteit Gent, Hogeschool Gent, Arteveldehogeschool, Odisee en LUCA School of Arts. Een lid-verzoek is gestuurd naar alle groepen van richtingen en studentenhomes in Gent die op Facebook geregistreerd zijn.¹⁴

Om de responsgraad te verhogen werd gebruik gemaakt van incentives: respondenten maakten kans op twee cinematickets of een FNAC-cadeaubon van 20 euro. Beloningen hebben normaliter een positief effect op de responsgraad (Sue & Ritter, 2012). Studenten hebben het vaak financieel niet breed, mogelijkwijs hebben de prijzen een positieve invloed gehad op de responsgraad.

Een week voor het deactiveren van de enquête is in alle facebookgroepen een herinneringsbericht met de link naar de survey geplaatst. De internetenquête is op 13 april 2020 gedeactiveerd. In totaal zijn 1082 respondenten verworven, met 896 volledige responsen en 186 onvolledige responsen.

---

¹⁴ Zie bijlage G: lijst met Facebookgroepen.

Na een data cleaning, waar alle onvolledige responsen en ongeldige responsen¹⁵ zijn verwijderd, bleven 879 geldige respondenten over. Om dubbele respons te vermijden is gebruik gemaakt van cookies. Elke persoon die de vragenlijst meer dan een keer probeerde in te vullen kreeg een foutmelding. Daartegenover staat dat het onmogelijk is om te controleren of bepaalde personen de vragenlijst via een ander toestel hebben ingevuld.

De respondenten die hebben deelgenomen aan de survey studeren voornamelijk aan de Universiteit Gent, meer specifiek 81.8%. Daarnaast studeert 10.9% aan de Hogeschool Gent, 1.7% aan Arteveldehogeschool, 4% aan KU Leuven: Technologicampus Gent, 0.9% aan Odisee en tot slot 0.1% aan LUCA School of Arts. Deze vaststelling is niet verrassend aangezien de link naar de survey grotendeels is gedeeld in de studiegroepen van de Universiteit Gent.

De genderverhouding van studenten die ingeschreven zijn aan het hoger onderwijs in het schooljaar 2018-2019 is als volgt: 55% van de inschrijvingen zijn vrouwen, 45% mannen (Vlaams Agentschap Hoger Onderwijs, 2019). De genderverhouding in dit onderzoek bedraagt 41.2% mannen en 58.5% vrouwen. We stellen vast dat de verhouding in dit onderzoek ongeveer overeenkomt.

Opmerkelijk is dat veel studierichtingen aan de Universiteit Gent een facebookgroep hebben, in tegenstelling tot de andere instellingen die moeilijker bereikbaar waren. Door de bijzondere situatie waarin de masterproef geschreven is, meer specifiek tijdens de pandemie van covid-19, was het onmogelijk om andere technieken te gebruiken om deze studenten te bereiken.¹⁶

---

¹⁵ Na controle van criteria: geen student aan het hoger onderwijs in Gent.

¹⁶ Oorspronkelijk stond gepland om o.a. aan alle scholen en schoolrestaurants te flyer. Op die manier zouden ook studenten bereikt worden die niet aangesloten zijn aan een facebookgroep en studenten die geen facebook, computer of internettoegang hebben.

5. Operationalisering van centrale begrippen

De verschillende variabelen zijn onderverdeeld in demografische variabelen, onafhankelijke variabelen en afhankelijke variabelen. De demografische variabelen in dit onderzoek zijn: geslacht, leeftijd, opleiding, nationaliteit en burgerlijke staat. De afhankelijke variabelen zijn: de politieke voorkeur, religieuze betrokkenheid, het gebruik van cannabis, de risicoperceptie van de respondenten ten aanzien van cannabis en een moreel aspect. De afhankelijke variabelen omvatten de attitudes ten aanzien van de legalisering van cannabis en de beleidsvoorkeur. Alle variabelen zijn op specifieke wijze gecodeerd en soms gehercodeerd om ze nadien in SPSS te analyseren. Voor meer gedetailleerde informatie over de wijze waarop alle variabelen gecodeerd zijn zie bijlage D.

6. Beperkingen van het onderzoek

Online internetenquêtes kennen verschillende beperkingen. Als eerste is er een mogelijkheid tot *coverage bias*, in dit geval kan niet de volledige doelgroep bereikt worden (Sue & Ritter, 2012). Enerzijds is er een barrière om geaccepteerd te worden als lid van een facebookgroep. Vaak aanvaarden ze enkel het lidmaatschap als de betrokken persoon effectief is ingeschreven voor de specifieke richting. Verder is het in sommige groepen verboden om enquêtes te plaatsen. Anderzijds hebben bepaalde studierichtingen geen facebookgroep. Tot slot zijn er mensen die geen toegang hebben tot het internet/computer of aangesloten zijn aan een facebookgroep. Een deel van de studentenpopulatie kon dus niet bereikt worden, dit kan tot vertekende onderzoeksresultaten leiden.

Als tweede heeft het gebruik van een gemakkelijkssteekproef eveneens nadelige gevolgen. De *selection bias* kan voor validiteitsproblemen zorgen aangezien de onderzoeker niet weet wie deelneemt (Anderson & Aydin, 2005; Sue & Ritter, 2012). De negatieve gevolgen van het *volunteer effect* kunnen eveneens tot vertekeningen in het onderzoek leiden. In dit geval kunnen respondenten met bepaalde specifieke kenmerken deelnemen aan het onderzoek. Een voorbeeld hiervan is dat het onderwerp hen interesseerde, mensen die minder geïnteresseerd zijn zullen mogelijks niet deelnemen. Deze *bias* is nefast voor het onderzoek aangezien de deelnemende personen andere eigenschappen en karakteristieken kunnen bezitten dan niet-deelnemers. De onderzoeker kent de reden voor deze non-respons niet, met als gevolg dat het niet bij de onderzoeksresultaten kan vermeld worden (Anderson & Aydin, 2005; Sue & Ritter, 2012).

Als derde is het onderzoek enkel online uitgevoerd, dit betekent dat iedereen toegang had tot de vragenlijst. De onderzoeker heeft bijgevolg geen controle over de betrouwbaarheid van de respondenten. We weten niet of de respondenten voldoen aan de vooropgestelde criteria. Om de validiteit te verhogen wordt in het begin van de survey gepeild naar de huidige opleiding van de respondent. Op die manier probeert de onderzoeker ervoor te zorgen dat mensen minder snel zullen overgaan tot het foutief invullen van de vragenlijst en kan zij ongeldige responsen identificeren.¹⁷ De kans dat mensen deelnemen aan een onderzoek dat hen niet aanbelangt wordt echter redelijk klein ingeschat.

Tot slot kent het onderzoek een laatste grote beperking. De steekproef kan niet veralgemeend worden naar de volledige populatie studenten in Gent, Vlaanderen of België. Desondanks dat de steekproef een grote sample bevat betreft het slechts een selecte steekproef en kan het dus in principe niet veralgemeend worden (Sue & Ritter, 2012).

7. Analytische strategie

Er zijn verschillende statistische analyses uitgevoerd op de verworven data. Eerst worden alle *descriptive statistics* beschreven zodat de lezer een globaal beeld krijgt van de antwoorden van de respondenten. Daarna wordt gekeken naar de associatie tussen verschillende factoren en of die mogelijks een invloed hebben op de afhankelijke variabelen. Om dit te bepalen worden verschillende teststatistieken gebruikt.

Als eerste wordt een onafhankelijke chikwadraattoets gebruikt, de Pearson Chi-Square.¹⁸ Als er een significant verband is gevonden kunnen we de nulhypothese verwerpen en de alternatieve hypothese aannemen (Laerd Statistics, 2016). Verder onderzoeken we eveneens hoe sterk dit verband is door te kijken naar Cramer's V.¹⁹

---

¹⁷ Sommige respondenten hebben bijvoorbeeld aangegeven dat ze reeds werken. Deze ongeldige responsen heeft de onderzoeker vooraf verwijderd.

¹⁸ Om geen onnodige categorieën te creëren bij het berekenen van de chikwadraattoets, is gekozen om de attitudeschaal te hercoderen (vijfpuntenschaal naar: 0 = neutraal, 1 = niet akkoord en 2 = akkoord). Bij alle andere berekeningen is de originele attitudeschaal gebruikt.

¹⁹ Cramer's V is een maat die een schatting geeft van de sterkte van de associatie tussen de variabelen. Het varieert in waarde van 0 tot +1 met een waarde van 0 die geen associatie aangeeft en een waarde van 1 die een volledige associatie aangeeft. Cohen (1988) suggereerde de volgende richtlijnen voor het interpreteren van Cramer's V: small = 0.1, medium (moderate) = 0.3 en large = 0.5.

We rapporteren de waarde van Pearson Chi-Square, het aantal vrijheidsgraden (df), de significantie en sterkte van het verband.²⁰

Verder gebruiken we de independent samples t-test om te bepalen of er een significant verschil bestaat tussen de gemiddelden van twee onafhankelijke groepen op een continu afhankelijke variabele (Laerd Statistics, 2015b). Pearson's r wordt gebruikt om te meten of er een associatie bestaat tussen twee continue variabelen (Laerd Statistics, 2018).

Om de verschillende stellingen te beantwoorden worden hiërarchische meervoudige regressieanalyses met dummy's uitgevoerd. Via deze analyse kunnen we voorspellingen maken over de afhankelijke variabele op basis van meerdere onafhankelijke variabelen. Voor meer gedetailleerde informatie over de statistische analyses: zie bijlage E.

---

²⁰ Bij significante verbanden is telkens nagegaan of aan de assumptie is voldaan dat minstens 80% van de verwachte waarden minstens 5 zijn.

8. Resultaten

8.1. Beschrijvende statistieken

8.1.1. Demografische factoren

In dit onderzoek hebben meer vrouwen dan mannen deelgenomen. De jongste respondent is 17 en de oudste is 37 jaar. Verder hebben ongeveer evenveel alleenstaande respondenten deelgenomen als respondenten in een relatie. Tot slot zijn bijna alle respondenten van Belgische afkomst en is 40% reeds in het bezit van een hoger diploma.

Tabel 1

Beschrijvende statistieken demografische factoren

Variabelen	N	%	M	SD
Geslacht				
Man	362	41.2	-	-
Vrouw	514	58.5	-	-
Leeftijd	-	-	21	2.15
Burgerlijke staat				
Alleenstaand	446	50.7	-	-
Partnerschap	433	49.3	-	-
Nationaliteit				
Belg	864	98.3	-	-
Niet-Belg	15	1.7	-	-
Opleiding				
Lager secundair onderwijs	6	0.7	-	-
Hoger secundair onderwijs	519	59.2	-	-
Hoger diploma	352	40.1	-	-

Note. N = 879.

8.1.2. Religieuze betrokkenheid

Slechts een klein gedeelte van de respondenten is gelovig (19%). Het merendeel is Christen. Opvallend is dat de meeste gelovige respondenten niet religieus betrokken zijn, slechts 3.8% geeft aan dat religie een invloed heeft op zijn dagelijks leven. Verder bezoekt slechts 1.8% regelmatig of vaak een gebedshuis en ongeveer 5% van de gelovigen bidt regelmatig tot vaak.

Tabel 2

Beschrijvende statistieken religieuze betrokkenheid

Variabelen	N	%	M	SD
Gelovig	161	19	-	-
Religie				
Geloof in Christendom	142	16	-	-
Geloof in een andere religie ²¹	25	2.5	-	-
Frequentie bezoek gebedshuis				
Bezoekt nooit een gebedshuis ²²	648	73.7	-	-
Bezoekt zelden een gebedshuis	105	11.9	-	-
Bezoekt occasioneel een gebedshuis	111	12.6	-	-
Bezoekt regelmatig een gebedshuis	4	0.5	-	-
Bezoekt vaak een gebedshuis	11	1.3	-	-
Frequentie bidden				
Bidt niet	694	79	-	-
Bidt zelden	103	11.7	-	-
Bidt occasioneel	36	4.1	-	-
Bidt regelmatig	23	2.6	-	-
Bidt vaak	23	2.6	-	-
Invloed religie dagelijks leven				
Wel een invloed	33	3.8	-	-

Note. N = 879.

²¹ Meer specifiek: islam, protestantisme, orthodox geloof, Russisch orthodox, boeddhisme, hindoeïsme en wicca.

²² Sommigen onder hen geven aan dat ze een gebedshuis bezoeken omwille van een trouw, doop in de familie of op reis om de architectuur te bestuderen, maar niet om religieuze redenen.

8.1.3. Politieke voorkeur

Bijna de helft van de respondenten situeert zichzelf op de linkerkant van de politieke schaal, ongeveer een kwart plaatst zich op de rechterkant. Het merendeel geeft aan liberaal te zijn en slechts 7% is eerder conservatief. Verder stellen we vast dat 41.1% op een (centrum)linkse politieke partij hebben gestemd (PVDA, GROEN en S.PA). Een klein aantal heeft op de centrumpartij CD&V gestemd (6.9%) en 41.4% heeft op een (centrum)rechtse partij gestemd (Open VLD, N-VA en Vlaams Belang). De meerderheid van de respondenten zijn evenredig verdeeld over het politieke spectrum.

Tabel 3

Beschrijvende statistieken politieke voorkeur

Variabelen	N	%	M	SD
Politieke schaal				
Linkerkant	408	46.4	-	-
Centrum	232	26.4	-	-
Rechterkant	239	27.2	-	-
Politiek spectrum				
Liberaal	545	62	-	-
Gematigd	273	31	-	-
Conservatief	61	7	-	-
Politieke partij				
PVDA	52	5.9	-	-
Groen	242	27.5	-	-
S.PA	68	7.7	-	-
CD&V	61	6.9	-	-
Open VLD	182	20.7	-	-
N-VA	125	14.2	-	-
Vlaams Belang	57	6.5	-	-
Blanco	39	4.4	-	-
Kon niet stemmen	53	6	-	-

Note. N = 879.

8.1.4. Gebruik van cannabis

We stellen vast dat bijna 70% van de respondenten ooit cannabis gebruikt hebben. De helft van de respondenten heeft cannabis recent (vandaag tot enkele maanden geleden) en in het afgelopen jaar gebruikt. Een kwart van de respondenten gebruikt regelmatig tot vaak cannabis. Tot slot kent 86% iemand die cannabis gebruikt.

Tabel 4

Beschrijvende statistieken gebruik van cannabis

Variabelen	N	%	M	SD
Ooit cannabis gebruikt	604	69	-	-
Gebruikt in het afgelopen jaar	456	52	-	-
Gebruik een jaar tot meer dan een jaar geleden	170	19.3	-	-
Recent gebruik ²³	435	49.5	-	-
Frequentie van het gebruik				
Niet of eenmalig	333	38	-	-
Zelden	157	18	-	-
Occasioneel	168	19	-	-
Regelmatig	120	13.5	-	-
Vaak	101	11.5	-	-
Vrienden of familieleden die gebruiken				
Ja	757	86	-	-

Note. N = 879.

8.1.5. Risicoperceptie

Opvallend is dat veel respondenten een neutrale houding aannemen. Over de schadelijkheid van cannabis als product zijn de meningen verdeeld. Daarentegen is de meerderheid van de respondenten niet akkoord met de stelling dat cannabis een *gateway* drug is. Verder geven veel respondenten aan dat legalisering geen bedreiging is voor de normen en waarden en ze zich niet oncomfortabel voelen wanneer mensen rondom hen cannabis roken. Tot slot geeft 67% van de respondenten aan dat het veiligheidsgevoel niet zal verslechteren bij legalisering.

²³ Vandaag tot enkele maanden geleden.

Tabel 5*Beschrijvende statistieken risicoperceptie*

Variabelen	N	%	M	SD
Cannabis is schadelijk als product				
Akkoord	327	37.2	-	-
Neutraal	299	34	-	-
Niet akkoord	253	28.8	-	-
Cannabis is een gateway drug				
Akkoord	260	29.5	-	-
Neutraal	163	18.5	-	-
Niet akkoord	456	52	-	-
Legalisering is een bedreiging voor waarden en normen				
Akkoord	124	14	-	-
Neutraal	148	17	-	-
Niet akkoord	607	69	-	-
Niet comfortabel wanneer mensen rondom mij cannabis roken				
Akkoord	219	25	-	-
Neutraal	108	12	-	-
Niet akkoord	552	63	-	-
Het veiligheidsgevoel zal verslechteren bij legalisering				
Akkoord	145	16.5	-	-
Neutraal	145	16.5	-	-
Niet akkoord	589	67	-	-
Mensen zullen cannabis op zwarte markt blijven kopen				
Akkoord	357	40.5	-	-
Neutraal	209	24	-	-
Niet akkoord	313	35.5	-	-
Belastinginkomsten zullen verhogen bij regulering				
Akkoord	583	66	-	-
Neutraal	250	29	-	-
Niet akkoord	46	5	-	-

Note. N = 879.

8.1.6. Moreel aspect

In verband met het moreel aspect omtrent het gebruik van cannabis, geeft 62.5% van de respondenten aan dat cannabis roken moreel aanvaardbaar is. Ongeveer 26% vindt het een moreel dilemma en 8.5% vindt het moreel verkeerd. Tot slot wil 3% niet op de vraag antwoorden.

8.1.7. Beleidsvoorkeur

Aan de respondenten werd gevraagd hoe ze cannabis zouden reguleren als het verbod zou worden ingetrokken. In totaal hebben 872 respondenten 2861 antwoorden gegeven, meer dan drie antwoorden per respondent.

Tabel 6

Multiple response set beleidsvoorkeur respondenten

Type beleid	Percentage van de respondenten	Percentage van de antwoorden
Geen regelgeving	3.9%	1.2%
Iedereen mag cannabis voor persoonlijk gebruik kweken, maar alleen bedrijven met een vergunning verkopen	38.6%	11.8%
Door overheid goedgekeurde commerciële kwekers mogen een vergunning krijgen om cannabis te kweken en te verkopen	57.1%	17.4%
Controle kwaliteit overheid	67%	20.4%
Limiet op aantal planten	41%	12.5%
Via apotheken	41%	12.5%
Via cannabis social clubs	16.7%	5%
Geen vergunning voor kwekers persoonlijk gebruik	27.2%	8.3%
Individuele telers moeten een vergunning hebben	29.6%	9%
Weet het niet	5.2%	1.6%
Totaal	100%	100%

Note. N = 872

Het meest aangeduide antwoord van de respondenten is dat de overheid de kwaliteit moet controleren. Een zeer klein gedeelte van de respondenten geeft aan dat er geen regelgeving moet zijn. Andere populaire antwoorden zijn dat door de overheid goedgekeurde commerciële kwekers een vergunning krijgen om cannabis te kweken en verkopen; dat cannabis verkrijgbaar moet zijn via apotheken en tot slot dat er een limiet moet zijn op het aantal planten dat gekweekt mag worden.

8.1.8. Attitudes ten aanzien van legalisering

Tot slot vindt de overgrote meerderheid dat cannabis voor medicinaal gebruik legaal moet zijn (91.5%). Daartegenover staat dat ‘slechts’ 57.4% vindt dat cannabis voor recreatief gebruik legaal moet zijn. We merken op dat een aanzienlijk aantal respondenten een neutrale houding aanneemt betreffende een mogelijke legalisering voor recreatief gebruik.

Tabel 7

Beschrijvende statistieken attitudes tegenover legalisering

Variabelen	N	%	M	SD
Cannabis voor recreatief gebruik moet legaal zijn				
Akkoord	505	57.4	-	-
Neutraal	167	19	-	-
Niet akkoord	207	23.5	-	-
Cannabis voor medicinaal gebruik moet legaal zijn				
Akkoord	804	91.5	-	-
Neutraal	44	5	-	-
Niet akkoord	31	3.5	-	-

Note. N = 879.

8.2. Resultaten van de associatie tussen factoren

8.2.1. *Geslacht*

Via een onafhankelijke chikwadraattoets stellen we een statistisch significante associatie vast tussen geslacht en attitudes $\chi^2 (2, N = 879) = 62,01, p < .001$. De associatie is matig sterk (Cohen, 1988), Cramer's $V = .260$. We nemen de alternatieve hypothese aan.

Mannen zijn vaker akkoord met de legalisering van cannabis voor recreatief gebruik (72%) dan vrouwen (47%). Veel vrouwen staan neutraal ten aanzien van de legalisering (26%) en een deel is tegen (27%). Minder mannen nemen een neutrale houding aan (9.5%) en een kleiner aantal is tegen (18.5%).

Uit de independent samples t-test bleek dat de gemiddelde attitude van vrouwen ($M = 3.25; SD = 1.30$) lager was dan dat van mannen ($M = 3.82; SD = 1.30$). Het resultaat was significant: $t (874) = 6.45; p < .001$. Een lagere waarde betekent een meer negatieve attitude ten aanzien van de legalisering.

Daarnaast werd ook onderzocht of er een associatie is tussen geslacht en attitudes tegenover de legalisering van cannabis voor medicinaal gebruik. De chikwadraattoets geeft aan dat $\chi^2 (2, N = 879) = 3,69, p = .158$, d.w.z. dat $p > .05$. Het resultaat is niet statistisch significant. De nulhypothese wordt aangenomen, er is geen samenhang tussen beide variabelen.

De crosstab toont aan dat iets meer mannen akkoord zijn met de stelling (93.4%), in vergelijking met vrouwen (90%). Meer vrouwen nemen wederom een neutrale houding aan (4.5% vs. 2.2%). Tot slot zijn meer vrouwen niet akkoord met de stelling dan mannen (respectievelijk 5.4% vs. 4.4%).

8.2.2. *Leeftijd*

Vooreerst is de bivariate correlatiecoëfficiënt Pearson's r gebruikt om de samenhang tussen leeftijd en attitude te meten. Deze geeft aan dat er een niet-significant en nauwelijks verband bestaat tussen leeftijd en attitude²⁴ $r = .04; p = .226$.

---

²⁴ Ten aanzien van cannabis voor recreatief gebruik.

Verder werd een test uitgevoerd over cannabis voor medicinaal gebruik. Er is een niet-significant en nauwelijks verband tussen leeftijd en attitude $r = .02$; $p = .485$. De nulhypothese wordt in beide gevallen aangenomen.

8.2.3. *Burgerlijke staat*

De onafhankelijke chikwadraattoets²⁵ geeft aan dat $\chi^2 (2, N = 879) = 0,02$, $p = .991$, d.w.z. dat $p > .05$. Er is geen samenhang tussen beide variabelen, de nulhypothese wordt bijgevolg aangenomen. Opvallend is dat we bijna identieke attitudes vaststellen voor alleenstaanden en respondenten in een relatie. Uit beide groepen is ongeveer 12% is niet akkoord, 9% is neutraal en ongeveer 29% is akkoord met de stelling.

Voor de attitudes ten aanzien van de legalisering van cannabis voor medicinaal gebruik is het volgende gevonden: $\chi^2 (2, N = 879) = 5,05$, $p = .08$, d.w.z. dat $p > .05$. De nulhypothese wordt aangenomen, er is geen samenhang tussen beide variabelen.

8.2.4. *Opleiding*²⁶

Pearson Chi-Square geeft voor opleiding en attitude ten aanzien van recreatief gebruik het volgende aan: $\chi^2 (2, N = 877) = 3,28$, $p = .194$, d.w.z. dat $p > .05$. Verder stellen we voor de attitudes ten aanzien van medicinaal gebruik vast dat: $\chi^2 (2, N = 877) = 1,52$, $p = .468$, d.w.z. dat $p > .05$. Er is in beide gevallen geen significant verband vastgesteld, de nulhypothese wordt aangenomen.

8.2.5. *Nationaliteit*

We stellen vast dat 98% van de respondenten een Belgische nationaliteit heeft. Onder 2% van de respondenten die een andere nationaliteit hebben, geeft 20% aan niet akkoord te zijn met de stelling dat cannabis voor recreatief gebruik legaal moet zijn, 20% is neutraal en 60% is akkoord. Dit komt proportioneel overeen met de antwoorden van de respondenten met een Belgische nationaliteit.

---

²⁵ Om burgerlijke staat te meten is gebruik gemaakt van de gehercodeerde versie (alleenstaand vs. partnerschap).

²⁶ Er zijn twee missing waarden, dit zijn respondenten die iets anders hebben aangegeven dan de vooropgestelde opties in de vragenlijst.

Volgens de chikwadraattoets is er geen associatie tussen nationaliteit en attitudes ten aanzien van legalisering voor recreatief gebruik. De toets geeft aan dat: $\chi^2 (2, N = 879) = 0,11, p = .948$, dus $p > .05$. Hetzelfde geldt voor de attitudes ten aanzien van de legalisering voor cannabis van medicinaal gebruik: $\chi^2 (2, N = 879) = 0,63, p = .730$, dus $p > .05$. De nulhypothese wordt aanvaard.

Via het geboorteland van de respondent en zijn ouders is gepeild naar mogelijke migratieachtergronden. Ongeveer 97% van de respondenten, 92.7% van de moeders en 90.7% van de vaders is in België geboren. Uit de chikwadraattoets blijkt dat er geen verband is tussen het geboorteland van de respondent en zijn attitude over de legalisering van cannabis: $\chi^2 (2, N = 879) = 0,99, p = .609$, dus $p > .05$. Respondenten die elders geboren zijn namen wel een meer neutrale houding aan (24% in tegenstelling tot 19%)²⁷.

Verder is er geen significant verband tussen het geboorteland van de moeder en vader van de respondenten (= immigratieachtergrond) en de attitudes van de respondenten tegenover de legalisering voor recreatief gebruik, respectievelijk $\chi^2 (2, N = 879) = 1,61, p = .446$, dus $p > .05$ en $\chi^2 (4, N = 879) = 1,68, p = .794$, dus $p > .05$. De nulhypothese wordt in beide gevallen aangenomen.

Dezelfde metingen zijn uitgevoerd in verband met de attitudes van de respondenten ten aanzien van de legalisering van cannabis voor medicinaal gebruik. Volgende resultaten zijn gevonden: geboorteland van de respondent: $\chi^2 (2, N = 879) = 0,07, p = .966$; geboorteland van de moeder: $\chi^2 (2, N = 879) = 0,56, p = .756$ en tot slot geboorteland van de vader: $\chi^2 (4, N = 879) = 3,87, p = .424$, in alle cases is $p > .05$. De nulhypothese wordt aanvaard, er is geen associatie tussen de variabelen.

---

²⁷ Hoewel dit niet echt kan vergeleken worden aangezien de sample van de respondenten die in België geboren zijn veel groter is.

8.2.6. Partijvoorkeur

Uit deze chikwadraattoets is gebleken dat er een significante associatie is tussen partijvoorkeur en de attitudes ten aanzien van de legalisering van cannabis voor recreatief gebruik: $\chi^2(16, N = 879) = 47,51, p < .001$. Er is echter sprake van een eerder kleine associatie (Cohen, 1988), Cramer's $V = .164$.

Het merendeel van de respondenten die op (centrum)linkse partij hebben gestemd is akkoord met legalisering. Zo is 75% van de respondenten die op PVDA hebben gestemd akkoord met legalisering, 3.8% is niet akkoord en 21% is neutraal. Van de respondenten die op Groen hebben gestemd geeft 60% aan akkoord te zijn, 18% niet akkoord en 22% neemt een neutrale houding aan. Voorts is 69% van de respondenten die op S.PA heeft gestemd akkoord met legalisering, 15% is niet akkoord en 16% is neutraal. Deze respondenten van CD&V zijn meer verdeeld, 43% geeft aan akkoord te zijn, 36% is niet akkoord en 21% neemt een neutrale houding aan.

Tot slot kijken we naar de (centrum)rechtse partijen: Open VLD, N-VA en Vlaams Belang. De meningen zijn hier meer verdeeld. Van de respondenten die op Open VLD hebben gestemd, is 61.5% van de respondenten akkoord met een legalisering, 23% is niet akkoord en 15.5% is neutraal. Van de respondenten die op N-VA hebben gestemd geeft 47% van de respondenten aan akkoord te zijn met legalisering, 33% is tegen en 20% neemt een neutrale houding aan. Tot slot de mening van respondenten die op Vlaams Belang hebben gestemd: 44% is akkoord met een legalisering, 42% is tegen en 14% is neutraal.

Verder is een chikwadraattoets uitgevoerd ten aanzien van partijkeuze en de attitudes t.a.v. medicinale cannabis. Uit deze toets blijkt dat er geen associatie is tussen beide variabelen: $\chi^2(16, N = 879) = 21,71, p = .153$, dus $p > .05$. De nulhypothese wordt aanvaard.

8.3. Resultaten hiërarchische multivariate regressieanalyses

8.3.1. Hiërarchische regressieanalyse t.a.v. attitudes voor legalisering

Een meervoudige regressieanalyse is uitgevoerd op de attitudes ten aanzien van de legalisering van cannabis voor recreatief gebruik. Geslacht is de enige demografische controlevariabele die we gebruiken, aangezien de andere demografische factoren geen significante invloed hebben op de attitudes in dit onderzoek.²⁸

---

²⁸ Dit bleek uit de chikwadraattoets en de onafhankelijke t-toets (zie supra).

Verder bevat de regressieanalyse zeven missing waarden met betrekking tot de vraag of iemand gelooft of niet.²⁹ De regressieanalyse is bijgevolg op een totaal aantal van 872 respondenten uitgevoerd. Er zijn vijf modellen opgenomen, met het laatste model als volledig model. De dummy's met bijbehorende referentie zijn beschreven in de onderstaande tabel. In het eerste blok wordt geslacht toegevoegd. In het tweede blok zijn de variabelen betreffende religieuze betrokkenheid toegevoegd. Deze variabelen zijn: schaal religieuze betrokkenheid, geloof in religie en invloed van religie in dagelijks leven.³⁰

Verder zijn in het derde blok de variabelen met betrekking tot de politieke voorkeur toegevoegd. Deze bevatten het politieke spectrum en ideologie. In het voorlaatste blok zijn de variabelen betreffende het gebruik van cannabis toegevoegd. De variabelen zijn: gebruik van respondenten in het afgelopen jaar, het recent gebruik van respondenten en frequentie van het gebruik. Tot slot is in het laatste blok de schaal risicoperceptie toegevoegd.

In deze analyse zullen de bèta-waarden (β) worden geïnterpreteerd. Omwille van standaardisatie laat deze parameter onderlinge vergelijking toe in relatieve sterkte van netto-effecten tussen de verschillende voorspellers (De Buck, persoonlijke communicatie, 8 juni 2020).³¹

Verder laat het toe om de sterkte van het effect en het relatieve belang van elke predictor in te schatten. De gestandaardiseerde coëfficiënt duidt een interval aan (-1, 1). De waarde 0 wijst op totale afwezigheid van een effect, een waarde 1 of -1 op een perfecte positieve of negatieve relatie (De Buck, persoonlijke communicatie, 8 juni 2020). Een positieve regressiecoëfficiënt wijst erop dat wanneer de waarde van de onafhankelijke variabele toeneemt ook de waarde van de afhankelijke toeneemt, een negatieve coëfficiënt wijst erop dat wanneer de waarde van de onafhankelijke variabele toeneemt de waarde van de afhankelijke afneemt (De Buck & Pauwels, 2017).

---

²⁹ Deze personen gaven bij de sectie 'anders' aan dat ze nog niet zeker waren of ze al dan niet geloven.

³⁰ De laatste twee variabelen zijn gemeten als dichotomie: ja of nee.

³¹ Voor meer gedetailleerde uitleg over de werking van de richtingscoëfficiënten zie bijlage E.

Tabel 8*Resultaten hiërarchische regressieanalyse voor attitudes t.a.v. legalisering cannabis recreatief gebruik*

Variabelen	Model 1		Model 2		Model 3		Model 4		Model 5	
	B	β	B	β	B	β	B	β	B	β
Geslacht (ref: vrouw)										
Man	.59***	.22	.59***	.22	.72***	.27	.35***	.13	.24***	.09
X	1.08	.05	.95	.04	.94	.04	.64	.03	.05	.00
Religie										
Betrokkenheid			-.12	-.08	-.12	.07	-.10	-.06	-.10	-.06
Geloof in religie			-.45*	-.13	-.31(*)	-.09	-.10	-.03	.16	.05
Religie dagelijks			.15	.02	.14	.02	.03	.01	-.14	-.02
Politiek spectrum (ref: gematigd)										
Liberaal					.26**	.09	.19*	.07	.09	.04
Conservatief					-.27	-.05	-.28(*)	-.05	-.15	-.03
Politieke ideologie (ref: centrum)										
Links					.34***	.13	.28**	.10	.10	.04
Rechts					-.21(*)	-.07	-.04	-.01	-.02	-.01
Gebruik										
Afgelopen jaar							.41*	.15	.18	.07
Huidig gebruik (ref: ooit-gebruik)										
Niet gebruik							-.57***	-.2	-.09	-.03
Recent gebruik							.06	.02	.02	.01
Frequentie gebruik (ref: niet gebruik)										
Occasioneel gebruik							.44**	.13	.11	.03
Regelmatig gebruik							.58***	.15	.20(*)	.05
Vaak gebruik							.74***	.18	.11	.03
Risicoperceptie										
Risicoperceptie									-.97***	-.68
R^2	.054		.095		.152		.398		.665	
<i>Adj. R</i> ²	.051		.089		.142		.386		.658	
<i>F</i>	16.52***		15.18***		15.43***		35.29***		99.63***	
ΔR^2	.054		.041		.057		.246		.267	
ΔF	16.52***		13.15***		14.40***		58.14***		680.33***	

Note. $N = 872$. (*) $p < .10$, * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

In het eerste model is het mannelijke geslacht de analysegroep en heeft een relatief substantieel positief significant netto-effect in vergelijking met de referentiegroep. Dit betekent dat mannelijke respondenten hogere scores rapporteren op de attitudeschaal dan vrouwen, dit verschil is statistisch significant. Het regressiegewicht³² interpreteren we als volgt: voor elke eenheid toename in geslacht verwachten we een gemiddelde toename van .59 op de attitudeschaal. Concreet betekent dit dat mannen gemiddeld hoger scoren op de attitudeschaal dan vrouwen.³³

Zoals afgeleid kan worden uit bovenstaande tabel, wordt de variantie voor de attitudes van de respondenten in beperkte mate bepaald door het geslacht van de respondenten. We stellen dit vast via de waarde van de determinatiecoëfficiënt R^2 in model 1 (0.054).³⁴ Dit betekent dat 5.4% van de variantie voor de attitudes ten aanzien van legalisering in deze analyse wordt verklaard door het geslacht van de respondenten.

Vervolgens is bij het tweede model de dimensie van religieuze betrokkenheid toegevoegd. De toevoeging van deze dimensie leidde tot een statistisch significante toename van R^2 van .041, $F(3, 865) = 13.15$, $p < .001$. Desalniettemin is het slechts een beperkte toename, meer specifiek verklaart het tweede model, de voorspellers geslacht en religie, 9.5% van de variantie op de afhankelijke variabele. Enkel het mannelijke geslacht en het al dan niet geloven in een bepaalde religie hebben een substantieel significant netto-effect (respectievelijk $p < .001$ en $p < .05$).

Geloven in een bepaalde religie heeft een beperkt negatief substantieel significant netto-effect, dit betekent dat de Gentse studenten die niet in een religie geloven (de analysegroep) hoger zullen scoren op de attitudeschaal. Ze zullen een meer positieve attitude aannemen ten aanzien van de legalisering dan de respondenten die wel in een religie geloven (de referentiegroep).

---

³² De ongestandaardiseerde richtingscoëfficiënt.

³³ Mannen zijn gecodeerd als '1' en vrouwen als '0', een eenheid toename in x betekent concreet de verandering van categorie 0 naar categorie 1, dus van vrouw naar man.

³⁴ R^2 geeft de variantie in Y weer die door de onafhankelijke variabele kan verklaard worden. De adjusted R^2 is echter een meer kritische maat dat rekening houdt met het aantal onafhankelijke variabelen (Van Damme & Pauwels, 2010).

Verder werden in het derde model de politieke kenmerken van de respondenten toegevoegd. Deze toevoeging leidde eveneens tot een statistisch significante toename van R^2 van .057, $F(4, 861) = 14.40, p < .001$. We stellen echter een daling vast in het significantieniveau van het geloof: $p < .10$. Geloven in een religie is nauwelijks significant wanneer gecontroleerd wordt voor politieke kenmerken. De toevoeging van de politieke factoren zorgt ervoor dat de religieuze factor een minder significante rol heeft in het verklaringsmodel.

Het derde model verklaart 15.2% van de variantie op de afhankelijke variabele. De politieke kenmerken verklaren slechts 5.3% van de totale variantie op de attitudes van de respondenten. Liberaal zijn heeft een beperkt positief substantieel significant netto-effect. Respondenten die liberaal zijn rapporteren hogere scores op de attitudeschaal dan gematigde respondenten. Verder is een linkse politieke ideologie eveneens een significante predictor voor de attitudes. De variabele heeft een positief substantieel significant netto-effect. Dit effect blijkt iets sterker ($\beta = .13$) te zijn dan het netto-effect voor respondenten die liberaal zijn ($\beta = .09$). Respondenten met een linkse politieke ideologie zullen hoger scoren op de attitudeschaal dan respondenten die het centrum aanduiden.

Daartegenover staat dat een rechtse politieke ideologie eveneens een significante voorspeller is. Een rechtse politieke ideologie heeft een negatief significant netto-effect. Het significantieniveau en de sterkte van het effect is echter zwakker dan dat van de voorgaande voorspellers. Respondenten die een rechtse politieke ideologie rapporteren zullen lagere scores op de attitudeschaal rapporteren.

Aan het vierde model zijn de kenmerken van het eigen gebruik van de respondenten toegevoegd. Deze toevoeging leidde tot een statistisch significante toename van R^2 van .246, $F(6, 855) = 58.14, p < .001$. Het volledige model verklaart 39.8% van de variantie op de attitudes van de respondenten. Het eigen gebruik van cannabis voor recreatief gebruik verklaart 24.4% van de totale variantie op de afhankelijke variabele. Het in rekening brengen van deze variabelen zorgt voor een enorme significante toename in de verklaringskracht van het model.

We stellen echter vast dat de waarden en het significantieniveau van de politieke factoren, die eerder zeer significant bleken, lichtjes zijn afgezwakt na toevoeging van de kenmerken in verband met het gebruik van de respondenten.

Daartegenover staat dat de waarde van de variabele 'conservatief' licht is gestegen en plots wel significant is geworden, het heeft een negatief significant netto-effect ($B = -.28^{(*)}$). Dit betekent dat respondenten die zichzelf als conservatief identificeren lager zullen scoren op de attitudeschaal. Het effect blijkt echter zeer zwak te zijn als we dit vergelijken met de effecten van de andere significante voorspellers in dit model.

Voorts zullen respondenten die in het afgelopen jaar cannabis hebben gebruikt hogere scores rapporteren op de attitudeschaal. Het betreft een beperkt positief significant netto-effect ($\beta = .15^*$). De frequentie van het gebruik van respondenten heeft een sterk significant positief netto-effect op de afhankelijke variabele. Occasioneel gebruik, regelmatig en vaak gebruik zijn sterke voorspellers voor hogere waarden op de attitudeschaal. Verder heeft niet gebruik een beperkt maar sterk significant negatief netto-effect ($\beta = -.2^{***}$), dit betekent dat respondenten die ooit gebruikt hebben hogere scores halen op de attitudeschaal dan respondenten die niet gebruiken. Recent gebruik heeft geen significant netto-effect.

Verder is een additionele analyse³⁵ gedaan met betrekking tot geslacht en frequentie van gebruik. Er is een significant verschil gemeten in de frequentie van het gebruik tussen mannen en vrouwen. Ongeveer 57% van de mannelijke respondenten gebruikt occasioneel tot vaak cannabis, in tegenstelling tot 35% van de vrouwen. Geslacht kan bijgevolg een direct effect hebben op het gebruik van cannabis en een bijkomende verklarende rol spelen tussen het gebruik van de respondenten en de attitudes.

Tot slot werd aan het laatste model de schaal risicoperceptie toegevoegd. Het volledige model met de predictorvariabelen (geslacht, religie, politieke voorkeur, gebruik cannabis en risicoperceptie) voor de attitudes van Gentse studenten is statistisch significant: $R^2 = .665$, $F(17, 854) = 99.63$, $p < .001$; *adjusted* $R^2 = .658$. Geslacht en risicoperceptie zijn in dit model de sterkste voorspellers. Regelmatig gebruik van respondenten is beperkt significant ($p < .10$) en heeft nauwelijks een effect ($\beta = .05$).

---

³⁵ Een onafhankelijke chikwadraattoets is uitgevoerd: $\chi^2(2, N = 879) = 64,24$, $p < .001$. De associatie is matig sterk (Cohen, 1988), Cramer's $V = .270$.

Het mannelijke geslacht heeft een blijvend significant positief netto-effect ($B = .24^{***}$). We stellen echter vast dat het netto-effect van β gedaald is naar .09, met als gevolg dat het effect van geslacht in het laatste model zwak blijkt te zijn. Opvallend is dat alle andere variabelen, die in het vorig model nog significant waren, in het laatste model niet meer significant zijn. Dit betekent dat eerdere significante verbanden verdwijnen als we risicoperceptie als voorspeller toevoegen. Dit kan wijzen op indirecte effecten.³⁶

De toevoeging van de schaal risicoperceptie leidde wederom tot een statistisch significante toename van R^2 van .267, $F(1, 854) = 680.33$, $p < .001$. Het laatste model verklaart 66.5% van de variantie op de afhankelijke variabele. We stellen bijgevolg vast dat er een enorme significante toename is na het toevoegen van de schaal risicoperceptie, 27.2% van de totale variantie wordt verklaard door de risicoperceptie van respondenten ten aanzien van cannabis.

Er is sprake van een zeer sterk significant negatief netto-effect van risicoperceptie. De Bèta-waarde toont een zeer sterke negatieve relatie (Bèta = $-.68^{***}$). Het effect van risicoperceptie is bijgevolg zeer groot. Dit betekent dat respondenten met een lage risicoperceptie hogere scores rapporteren op de attitudeschaal dan respondenten met een hogere risicoperceptie. Dit betekent dat respondenten die cannabis minder risicovol inschatten eerder positief zullen staan ten aanzien van legalisering dan respondenten die cannabis risicovoller inschatten.

8.3.2. *Additionele analyses t.a.v. risicoperceptie*

In een poging om de indirecte effecten te verklaren is een aparte regressieanalyse uitgevoerd. In deze hiërarchische regressieanalyse³⁷ zijn geslacht en de dimensie van religie als onafhankelijke variabelen toegevoegd, risicoperceptie als afhankelijke variabele. In het eerste blok is geslacht toegevoegd, nadien is de dimensie van religieuze betrokkenheid³⁸ toegevoegd.

---

³⁶ Het is aan te raden om dit verder te onderzoeken.

³⁷ Er is aan alle assumpties voldaan behalve aan de assumptie van normaliteit, het kent een positieve skew dus de resultaten moeten onder voorbehoud worden aangenomen.

³⁸ De dimensie religieuze betrokkenheid is identiek aan de dimensie religieuze betrokkenheid in de bovenstaande regressieanalyse.

We stellen in het eerste model vast dat het vrouwelijke geslacht ($B\grave{e}ta = .17^{***}$) een substantieel positief significant netto-effect heeft op de schaal van risicoperceptie. Geslacht verklaart in totaal 3.6% van de variantie voor de schaal risicoperceptie. In het tweede model merken we dat geslacht een blijvend significant substantieel netto-effect heeft ($B\grave{e}ta = .16^{***}$), onder controle van religieuze kenmerken. Verder heeft enkel geloven in een religie ($B\grave{e}ta = .22^{***}$) een substantieel positief significant netto-effect. Dit betekent dat vrouwelijke respondenten en respondenten die in een religie geloven hogere scores rapporteren op de schaal van risicoperceptie.

De toevoeging van de predictorvariabelen betreffende religieuze betrokkenheid onder controle van geslacht, leiden tot een statistische significante toename van R^2 van 0.60, $F(3, 865) = 19.25$, $p < .001$. Het volledige model van geslacht en de dimensie van religieuze betrokkenheid is bijgevolg statistisch significant, $R^2 = .097$, $F(6, 865) = 15.40$, $p < .001$; *adjusted* $R^2 = .090$. We stellen vast dat 9.7% van de variantie in de afhankelijke variabele risicoperceptie verklaard kan worden door geslacht en het geloof in religie. Deze variabelen kunnen gezien worden als mediërende variabelen³⁹ voor de attitudes ten aanzien van de legalisering van cannabis.⁴⁰

Tot slot is eveneens een additionele analyse uitgevoerd om de interactie tussen het gebruik van de respondenten en risicoperceptie te onderzoeken. Uit de onafhankelijke chikwadrotoets is gebleken dat er een significant verband is tussen beide variabelen: $\chi^2(8, N = 879) = 297.08$, $p < .001$. De associatie is sterk (Cohen, 1988), Cramer's $V = .411$. Respondenten die rapporteren dat ze regelmatig en vaak cannabis gebruiken de risico's van cannabis lager inschatten dan respondenten die zelden of nooit cannabis gebruiken.

---

³⁹ Mediërende factor: een factor die een verklaring biedt voor de reden waarom een andere factor een impact heeft op een bepaalde uitkomst (Van Damme & Pauwels, 2010).

⁴⁰ Toekomstig onderzoek is echter noodzakelijk om dit te bevestigen.

9. Discussie

De eerste stelling wordt slechts partieel bevestigd. Uit het onderzoek blijkt dat enkel het geslacht van de respondenten een voorspeller is voor de attitudes ten aanzien van de legalisering van cannabis voor recreatief gebruik. Mannelijke respondenten zijn grotere voorstanders voor de legalisering van cannabis dan vrouwelijke respondenten. Mannen rapporteren eveneens hogere waarden op de attitudeschaal. Hogere waarden staan voor een meer positieve houding ten aanzien van de legalisering van cannabis. Deze stelling wordt eveneens bevestigd in voorgaande internationale onderzoeken (Baldassare et al., 2015; Garland & Bumphus, 2012; Geiger, 2018; Looby et al., 2007; Resko et al., 2019).

Verder blijkt dat geslacht een significante voorspeller blijft onder controle van alle andere onafhankelijke variabelen. Hoewel de kracht van het effect vermindert, is het opvallend dat het significantieniveau even sterk blijft. In voorgaande onderzoeken is vastgesteld dat jonge vrouwen normaliter meer pro zijn (Galston & Dionne Jr, 2013). In het huidig onderzoek kan dit niet vergeleken worden aangezien we enkel jonge respondenten hebben. Toch stellen we vast dat slechts de helft van de vrouwelijke respondenten akkoord is, opvallend is dat een groot deel neutraal blijft (26%).⁴¹

Er zijn verschillende verklaringen mogelijk voor het verschil in steun tussen de mannelijke en vrouwelijke respondenten. Allereerst stellen we vast dat vrouwen de risico's van cannabis hoger inschatten dan mannen. Dit blijkt ook uit voorgaand onderzoek (Flynn et al., 1994; Gutteling & Wiegman, 1993; Hellemans et al., 2019; Maričić et al., 2013; Okaneku et al., 2015).

Een tweede mogelijke verklaring is dat mannelijke respondenten meer frequent cannabis gebruiken, dit is eveneens een belangrijke voorspeller voor attitudevorming. Doordat ze cannabis gebruiken zullen ze de risico's ervan waarschijnlijk lager inschatten. Dit is in andere onderzoeken eveneens vastgesteld, inclusief in België (De Donder & Van Damme, 2018; Elder & Greene, 2019; Maričić et al., 2013).

---

⁴¹ Kwalitatief onderzoek zou meer duidelijkheid kunnen scheppen over deze neutrale houding.

Tot slot geeft voorgaand onderzoek aan dat de grotere religieuze betrokkenheid van vrouwen een reden kan zijn voor de negatievere of meer terughoudende attitude (Elder & Greene, 2019). In dit onderzoek zijn beide even religieus betrokken, er is geen significant verband vastgesteld tussen een grotere religieuze betrokkenheid van vrouwen en hun attitudes.⁴²

Verder blijkt dat er geen significant verband is tussen de andere demografische factoren en de attitudes over legalisering. Er zijn verschillende verklaringen mogelijk voor deze vaststelling. Als eerste is het logisch dat de variabele leeftijd geen invloed heeft op de attitudes. Bijna alle respondenten hebben ongeveer dezelfde leeftijd met als gevolg dat er geen vergelijking kan gemaakt worden. In voorgaande onderzoeken is er een significant verschil gevonden tussen jonge respondenten en respondenten uit oudere leeftijdscategorieën (Bozinoff, 2018; Campbell et al., 2017; Elder & Greene, 2019; Ellis et al., 2019; Moreno et al., 2016; Resko et al., 2019).

Ten tweede had het onderzoek betrekking op individuen die studeren aan een hogere onderwijsinstelling in Gent. Alle respondenten zijn dus ingeschreven voor een hogere opleiding. Het verschil in steun in voorgaande literatuur is voornamelijk gevonden tussen respondenten die een hogere opleiding volgden of behaald hadden en respondenten die geen hoger diploma hadden (Baldassare et al., 2015; Cruz et al., 2016). Om die reden was deze dominante factor onmogelijk waar te nemen in dit onderzoek.

Ten derde was etniciteit eveneens een mogelijke voorspeller voor attitudevorming (Denham, 2019; Lambert et al., 2006; Palamar, 2014; Schwadel & Ellison, 2017). De respondenten in het huidig onderzoek waren echter bijna allemaal van Belgische afkomst. Hierdoor was het onmogelijk om een verschil in attitudes tussen beide groepen waar te nemen.

Voor de attitudes ten aanzien van medicinaal gebruik bleek dat geen enkele demografische variabele een significant verband had met attitudevorming. Aangezien bijna alle respondenten in de sample (91%) akkoord zijn, is het niet abnormaal dat we geen beïnvloedende factoren vaststellen. Om die reden ligt de focus tijdens de andere analyses enkel op de attitudes ten aanzien van recreatief gebruik. Toekomstig onderzoek is noodzakelijk om een duidelijker beeld te schetsen over de attitudevorming ten aanzien van cannabis voor medicinaal gebruik.

---

⁴² Religie zelf is daarentegen wel een significante voorspeller.

Voorts analyseren we de tweede hypothese, deze wordt partieel bevestigd. We stellen vast dat enkel het al dan niet geloven in een religie een significante voorspeller is voor de attitudes. Respondenten die in een bepaalde religie geloven rapporteren eerder lage scores op de attitudeschaal met als gevolg dat deze respondenten eerder negatief staan ten aanzien van de legalisering van cannabis voor recreatief gebruik.

Deze resultaten komen overeen met de resultaten die zijn vastgesteld in het onderzoek van Caulkins et al. (2012). In voorgaande literatuur stellen ze ook vast dat een grotere religieuze betrokkenheid⁴³ een invloed zou hebben op attitudevorming (Carroll, 2005; Eagly et al., 2004; Elder & Greene, 2019; Palamar, 2014). In dit onderzoek is er echter geen significant verband vastgesteld.

Een verklaring hiervoor kan de toevoeging van politieke variabelen zijn. Deze toevoeging vermindert de relevantie van religie. Geloven in een religie is bijgevolg nog amper significant wanneer gecontroleerd wordt voor politieke variabelen. Cruz et al. (2016) stellen hetzelfde vast in hun onderzoek. In het laatste model blijkt religie, onder controle van gebruik van cannabis en risicoperceptie, helemaal niet meer significant te zijn. Wanneer we andere variabelen toevoegen verdwijnt het effect van religie, dit kan wijzen op indirecte effecten.

De derde stelling wordt bevestigd in het onderzoek, maar met enkele kanttekeningen. Er is een significant verband tussen de partijvoorkeur van de respondenten en hun attitudes. Van de respondenten die op eerder linkse partijen hebben gestemd gaat de meerderheid akkoord met een legalisering. Bij de centrumpartijen en eerder rechtse partijen stellen we significant lagere percentages vast.⁴⁴

Verder is gebleken dat politieke variabelen belangrijke voorspellers zijn voor attitudevorming. Voornamelijk respondenten met een linkse ideologie en respondenten die zich als liberaal identificeren rapporteren een positievere attitude tegenover legalisering. Deze resultaten stellen we eveneens vast in voorgaand onderzoek (Caulkins et al., 2012; Decorte, 2019; Fetherston & Lenton, 2005; Palamar, 2014; Shanahan et al., 2014).

---

⁴³ Meer specifiek: het regelmatig bijwonen van religieuze diensten en frequentie van het bidden.

⁴⁴ Zie supra.

Desalniettemin verzwakt het effect van de politieke variabelen na de toevoeging van de variabelen in verband met het gebruik van de respondenten. Het effect verdwijnt volledig wanneer we controleren voor risicoperceptie.⁴⁵

De vierde stelling is slechts partieel bevestigd in het onderzoek. Het huidige gebruik van cannabis is geen significante voorspeller. Deze vaststelling is contradictoer met resultaten uit voorgaand onderzoek (Cohn et al., 2017; Palamar, 2014). Dit zou kunnen liggen aan de manier waarop we de variabele hebben gemeten. Verder in het onderzoek peilen we ook naar het gebruik in het afgelopen jaar, dit bleek wel significant. Het frequent gebruik en gebruik in het afgelopen jaar hebben een positieve invloed op de attitudes. De belangrijkste voorspeller was het regelmatig en vaak gebruik van cannabis. De waarnemingen komen overeen met vaststellingen uit de internationale literatuur (Ellis et al., 2019; Maričić et al., 2013; Moreno et al., 2016; Palamar, 2014; Shanahan et al., 2014).

Daarnaast stellen we vast dat het niet gebruik van cannabis wel een belangrijke voorspeller is. Respondenten die geen cannabis gebruiken rapporteren lagere scores op de attitudeschaal, dit betekent dat ze een eerder negatieve houding aannemen tegenover een legalisering. De significantie en de relevantie van deze variabelen vermindert echter na het toevoegen van de variabele risicoperceptie. Desalniettemin blijft het regelmatig gebruik van cannabis (licht) significant in het laatste model. Voorts kan er sprake zijn van een interactie-effect tussen beide variabelen. Uit de resultaten in het huidige onderzoek blijkt dat respondenten die regelmatig en vaak gebruiken, de risico's van cannabis lager inschatten. Deze stelling bevestigt voorgaand onderzoek (Okaneku et al., 2015).

De laatste stelling wordt volledig bevestigd in het onderzoek. Een hoge risicoperceptie van de respondenten over cannabis heeft een negatieve invloed op de attitude ten aanzien van de legalisering van cannabis voor recreatief gebruik. Respondenten die hoog scoren op de schaal van risicoperceptie, en cannabis dus als een gevaarlijk product percipiëren, staan negatiever tegenover een legalisering. Het is logisch dat wanneer een product als schadelijk wordt gezien, de neiging om het te legaliseren veel lager zal zijn. Dit hebben we eveneens vastgesteld in voorgaande onderzoeken (Cruz et al., 2016; Doherty et al., 2015).

---

⁴⁵ Dit kan wijzen op indirecte effecten, het is echter aan te raden om dit in toekomstig onderzoek verder te analyseren.

Verder tonen de resultaten aan dat het effect van risicoperceptie het hoogst is in vergelijking met alle andere voorspellers. Het laatste model waarin enkel geslacht en risicoperceptie de sterkste voorspellers zijn heeft een zeer hoge verklaringskracht (66.5%).

10. Conclusie en aanbevelingen

De centrale onderzoeksvraag in dit onderzoek luidt: “Wat zijn de attitudes van de Gentse studenten ten aanzien van de legalisering van cannabis voor medicinaal of recreatief gebruik?” Om deze vraag te beantwoorden hebben we twee deelvragen en verschillende hypothesen opgesteld.

De eerste deelvraag heeft betrekking op het draagvlak onder de Gentse studenten. In dit onderzoek is er een draagvlak gevonden voor de legalisering van cannabis voor recreatief en medicinaal gebruik. Desalniettemin is het draagvlak voor medicinaal gebruik veel groter. Ongeveer 91% van de respondenten geeft aan cannabis voor medicinaal gebruik te willen legaliseren, tegenover 57.5% voor de legalisering van cannabis voor recreatief gebruik.

Er wordt een duidelijk onderscheid vastgesteld in steun naargelang het doel van het gebruik. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de respondenten cannabis voor medicinaal gebruik minder risicovol inschatten. Een meerderheid geeft namelijk aan dat de controle van de kwaliteit van cannabis door de overheid moet gegarandeerd worden (67%). Bij medicinale cannabis zal dit normaliter het geval zijn aangezien het eerst door de overheid moet goedgekeurd worden vooraleer het op de markt kan komen.

Daarnaast neemt 19% van de respondenten een neutrale houding aan tegenover de legalisering van cannabis voor recreatief gebruik. Een respondent gaf aan dat: “een deel van de bevolking niet echt bezig is met het vraagstuk rond de legalisering van cannabis”. Dit kan de neutrale houding van respondenten verklaren.

De tweede deelvraag werd in het discussieluik reeds uitgebreid beantwoord. De verschillende factoren die invloed uitoefenen op de attitudevorming zijn geslacht, geloof in een religie, linkse liberale politieke ideologie, gebruik van cannabis en risicoperceptie. De grootste voorspellers blijken in dit onderzoek geslacht en risicoperceptie te zijn.

Op basis van de gevonden resultaten kunnen we voorspellen dat mannelijke respondenten die niet in een religie geloven, regelmatig cannabis gebruiken, een linkse liberale politieke ideologie hebben en de risico's van cannabis laag inschatten, akkoord zullen zijn met de legalisering van cannabis voor recreatief gebruik.

In het volgende deel worden enkele aanbevelingen vooropgesteld. De impact van (sociale) media op de attitudes van Gentse studenten werd niet bevestigd. Uit voorgaand onderzoek is echter gebleken dat media een significante positieve relatie heeft met de voorkeur voor legalisering (Stringer & Maggard, 2016). Verder werd de associatie tussen ouderschap en attitudes evenmin onderzocht aangezien slechts vier respondenten met kinderen de vragenlijst hebben ingevuld. Toekomstig onderzoek zou hier een antwoord op kunnen bieden.

Het onderzoek kent enkele beperkingen in verband met de vragenlijst. Indien toekomstig onderzoek gebruik wil maken van de vragenlijst, is het aangeraden om de voorgestelde aanpassingen in acht te nemen.⁴⁶ Voorts moeten de resultaten met betrekking tot de regressieanalyses onder voorbehoud worden geïnterpreteerd omdat er enkele problemen zijn vastgesteld bij het controleren van de assumpties.⁴⁷ Het onderzoek betreft slechts een verkennend onderzoek, meer complexe analyses zijn aanbevolen in verder onderzoek.

De kwantitatieve onderzoeksstrategie die in dit onderzoek is gehanteerd was een goede methode om een globaal beeld te krijgen over de attitudes. Het is echter ook interessant om kwalitatief onderzoek uit te voeren of *mixed methods*. We weten namelijk niet waarom respondenten op een bepaalde manier hebben geantwoord.

Tot slot is het aanbevolen om een representatieve studie uit te voeren naar de attitudes van de Belgische bevolking ten aanzien van dit onderwerp. Op internationaal vlak is er heel wat literatuur voorhanden. Een beter beeld over de attitudes van Belgen kan ervoor zorgen dat het taboe rond dit onderwerp doorbroken wordt en kan leiden tot beginnende gesprekken over een mogelijke legalisering. In dit onderzoek is alvast een draagvlak gevonden voor de legalisering van cannabis voor recreatief en medicinaal gebruik.

---

⁴⁶ Aanpassingen vragenlijst: zie bijlage F.

⁴⁷ Meer specifiek met betrekking tot de normaliteit: zie bijlage H.

11. Referenties

- Abrams, D. I., & Guzman, M. (2015). Cannabis in cancer care. *Clinical Pharmacology & Therapeutics*, 97(6), 575-586.
- Adamson, P. (2013). *Child well-being in rich countries: A comparative overview*. Retrieved from https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/rc11_eng.pdf
- Aitken, C., Moore, D., Higgs, P., Kelsall, J., & Kerger, M. (2002). The impact of a police crackdown on a street drug scene: evidence from the street. *International Journal of Drug Policy*, 13(3), 193-202.
- Anderson, J., & Aydin, C. (2005). *Evaluating the organizational impact of health care information system* (2 ed.). New York: Springer.
- Baarda, D. B., & Goede, M. P. M. (1995). *Basisboek methoden en technieken. Praktische handleiding voor het opzetten en uitvoeren van onderzoek*. Houten: Stenfert Kroese.
- Baldassare, M., Bonner, D., & Lopes, L. (2015). Californians' Attitudes Toward Marijuana Legalization. *Public Policy Institute of California*.
- Bernasco, W., Elffers, H., & Bruinsma, G. (2006). Het waterbedeffect: ruimtelijke neveneffecten van plaatsgebonden maatregelen tegen criminaliteit. *Tijdschrift voor criminologie*, 49(3), 2.
- Bobo, L. D., & Johnson, D. (2004). A taste for punishment: Black and white Americans' views on the death penalty and the war on drugs. *Du Bois Review: Social Science Research on Race*, 1(1), 151-180.
- Bowater, D. (2014). Legalising cannabis: Uruguay's president Jose Mujica asks world for support. *The Telegraph*. Retrieved from <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/southamerica/uruguay/10732869/Legalising-cannabis-Uruguaays-president-Jose-Mujica-asks-world-for-support.html>
- Bozinoff, L. (2018). *Half Approve of Legalized Cannabis*. Retrieved from <http://poll.forumresearch.com/data/53e9d061-13f0-495b-95f6-59469137482bCannabis%20legalization%20release%20Oct%2015%202018.pdf>
- Burstein, P. (2003). The impact of public opinion on public policy: A review and an agenda. *Political research quarterly*, 56(1), 29-40.
- Campbell, W., Twenge, J., & Carter, N. (2017). Support for marijuana (cannabis) legalization: untangling age, period, and cohort effects. *Collabra: Psychology*, 3(1).
- Carroll, J. (2005). Who Supports Marijuana Legalization?. Retrieved from <http://www.gallup.com/poll/19561/Who-Supports-Marijuana-Legalization.aspx>

- Caulkins, J., Coulson, C. C., Farber, C., & Vesely, J. V. (2012). Marijuana legalization: Certainty, impossibility, both, or neither?. *Journal of Drug Policy Analysis*, 5(1), 1-27.
- Caulkins, J., Kilmer, B., & Kleiman, M. A. (2016). *Marijuana Legalization: What Everyone Needs to Know*®. Oxford University Press.
- Cerdá, M., & Kilmer, B. (2017). Uruguay's middle-ground approach to cannabis legalization. *The International journal on drug policy*, 42, 118.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2 ed.). New York: Psychology Press.
- Cohn, A. M., Johnson, A. L., Rose, S. W., Rath, J. M., & Villanti, A. C. (2017). Support for Marijuana Legalization and Predictors of Intentions to Use Marijuana More Often in Response to Legalization Among U.S. Young Adults. *Substance use & misuse*, 52(2), 203-213.
- Cox, C. (2018). The Canadian Cannabis Act legalizes and regulates recreational cannabis use in 2018. *Health Policy*, 122(3), 205-209.
- Cruz, J. M., Boidi, M. F., & Queirolo, R. (2018). Saying no to weed: Public opinion towards cannabis legalisation in Uruguay. *Drugs: Education, Prevention and Policy*, 25(1), 67-76.
- Cruz, J. M., Queirolo, R., & Boidi, M. F. (2016). Determinants of public support for marijuana legalization in Uruguay, the United States, and El Salvador. *Journal of Drug Issues*, 46(4), 308-325.
- Curtis, C. (2018). *A majority support liberalising policy towards cannabis*. Retrieved from <https://yougov.co.uk/topics/politics/articles-reports/2018/05/30/majority-now-support-liberalising-policy-towards-c>
- de Boer, F. (2016). Mixed Methods: een nieuwe methodologische benadering?. *Tijdschrift Kwalon*, 11(2).
- De Buck, A., & Pauwels, L. (2017). *Socialisatie, morele emoties en morele normen: Een empirisch onderzoek vanuit een geïntegreerd perspectief* (Vol. 6). Maklu.
- De Donder, E., & Van Damme, J. (2018). Factsheet Cannabis. Retrieved from https://www.vad.be/assets/factsheet_cannabis_december_2018_def
- De Kock, C. (2019). Migration and ethnicity related indicators in European drug treatment demand (TDI) registries. *Journal of Ethnicity in Substance Abuse*, 1-27.
- De Pelsmacker, P., & Van Kenhove, P. (2014). *Marktonderzoek: methoden en toepassingen* (4th ed.). Amsterdam, Nederland: Pearson Education Benelux.

- Decorte, T. (2019). Cannabis regulation in Europe: country report Belgium. *Transnational Institute*.
- Decorte, T. (2020). *Cannabis social clubs & The coffeeshop-model*. [Powerpoint].
- DeMorgen. (2016). N-VA wil Antwerpse 'war on drugs' in heel Vlaanderen uitrollen. *De Morgen*. Retrieved from <https://www.demorgen.be/nieuws/n-va-wil-antwerpse-war-on-drugs-in-heel-vlaanderen-uitrollen~b092d73d/>
- Denham, B. E. (2019). Attitudes toward legalization of marijuana in the United States, 1986-2016: Changes in determinants of public opinion. *International Journal of Drug Policy*, 71, 78-90.
- Dimock, M., Doherty, C., & Motel, S. (2013). Majority now supports legalizing marijuana. *Pew Research Center*.
- Doherty, C., Tyson, A., & Weisel, R. (2015). In debate over legalizing marijuana, disagreement over drug's dangers in their own words: Supporters and opponents of legalization. *Pew Research Center*.
- Donaghue, A. (2019). Cannabis is becoming a consumer product like any other. *Born2Invest*. Retrieved from <https://born2invest.com/articles/cannabis-becoming-consumer-product/>
- Dorn, N., & Murji, K. (1992). Low level drug enforcement. *International Journal of the Sociology of Law*, 20, 159-159.
- Eagly, A. H., Diekmann, A. B., Johannesen-Schmidt, M. C., & Koenig, A. M. (2004). Gender Gaps in Sociopolitical Attitudes: A Social Psychological Analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 87(6), 796-816.
- Elder, L., & Greene, S. (2019). Gender and the Politics of Marijuana. *Social Science Quarterly*, 100(1), 109-122.
- Ellis, J. D., Resko, S. M., Szechy, K., Smith, R., & Early, T. J. (2019). Characteristics Associated with Attitudes toward Marijuana Legalization in Michigan. *Journal of Psychoactive Drugs*, 1-8.
- Esposito, G., Filippis, D. D., Cirillo, C., Iuvone, T., Capoccia, E., Scuderi, C., . . . Steardo, L. (2013). Cannabidiol in inflammatory bowel diseases: a brief overview. *Phytotherapy Research*, 27(5), 633-636.
- Felson, J., Adamczyk, A., & Thomas, C. (2019). How and why have attitudes about cannabis legalization changed so much?. *Social Science Research*, 78, 12-27.

- Fetherston, J., & Lenton, S. (2005). Community attitudes towards cannabis law and the proposed Cannabis Infringement Notice scheme in Western Australia. *Drug and alcohol review*, 24(4), 301-309.
- Finucane, M. L., Slovic, P., Mertz, C. K., Flynn, J., & Satterfield, T. A. (2000). Gender, race, and perceived risk: The 'white male' effect. *Health, Risk & Society*, 2(2), 159-172.
- Flynn, J., Slovic, P., & Mertz, C. K. (1994). Gender, race, and perception of environmental health risks. *Risk analysis*, 14(6), 1101-1108.
- Galston, W. A., & Dionne Jr, E. (2013). The new politics of marijuana legalization: Why opinion is changing. *Governance Studies at Brookings*, 1-17.
- Gao, G. (2015). 63% of Republican Millennials favor marijuana legalization. *Pew Research Center*.
- Garland, T. S., & Bumphus, V. W. (2012). Race, bias, and attitudes toward drug control policy. *Journal of Ethnicity in Criminal Justice*, 10(2), 148-161.
- Gaviria, A., Mejía, D., & Weiskopf, J. (2017). *Anti-drug policies in Colombia: Successes, failures, and wrong turns*. Vanderbilt University Press.
- Geiger, A. (2018). About six-in-ten Americans support marijuana legalization. *Pew Research Center*.
- Gutteling, J. M., & Wiegman, O. (1993). Gender-specific reactions to environmental hazards in the Netherlands. *Sex roles*, 28(7-8), 433-447.
- Hajizadeh, M. (2016). Legalizing and Regulating Marijuana in Canada: Review of Potential Economic, Social, and Health Impacts. *International journal of health policy and management*, 5(8), 453-456.
- Hellems, K. G. C., Wilcox, J., Nino, J. N., Young, M., & McQuaid, R. J. (2019). Cannabis Use, Anxiety, and Perceptions of Risk among Canadian Undergraduates: The Moderating Role of Gender. *Canadian Journal of Addiction*, 10(3), 22-29.
- Hoffmann, N. G., Chang, A. J., & Lewis, D. C. (2000). Medical Student Attitudes Toward Drug Addiction Policy. *Journal of Addictive Diseases*, 19(3), 1-12.
- iVOX. (2019). De stem van Vlaanderen. Retrieved from <https://destemvanvlaanderen.hln.be/#/>
- Joshua, J. (2017). The legal framework of the abuse of illicit drugs. In *The Economics of Addictive Behaviours Volume III* (pp. 81-107). Palgrave, Macmillan, Cham.
- Kosterman, R., Bailey, J. A., Guttmanova, K., Jones, T. M., Eisenberg, N., Hill, K. G., & Hawkins, J. D. (2016). Marijuana Legalization and Parents' Attitudes, Use, and Parenting in Washington State. *Journal of Adolescent Health*, 59(4), 450-456.

- Laerd Statistics. (2015a). Hierarchical multiple regression using SPSS Statistics. *Statistical tutorials and software guides*. Retrieved from <https://statistics.laerd.com/>
- Laerd Statistics. (2015b). Independent-samples t-test using SPSS Statistics. *Statistical tutorials and software guides*. Retrieved from <https://statistics.laerd.com/>
- Laerd Statistics. (2016). Chi-square test for independence using SPSS Statistics. *Statistical tutorials and software guides*. Retrieved from <https://statistics.laerd.com/>
- Laerd Statistics. (2018). Pearson's product-moment correlation using SPSS Statistics. *Statistical tutorials and software guides*. Retrieved from <https://statistics.laerd.com/>
- Lambert, E. G., Ventura, L. A., Baker, D. N., & Jenkins, M. (2006). Drug views: Does race matter?. *Journal of Ethnicity in Criminal Justice*, 4(1-2), 93-111.
- Lenton, S., Frank, V. A., Barratt, M. J., Dahl, H. V., & Potter, G. R. (2015). Attitudes of cannabis growers to regulation of cannabis cultivation under a non-prohibition cannabis model. *International Journal of Drug Policy*, 26(3), 257-266.
- LimeSurvey. (2019). Enquête activeren. Retrieved from https://manual.limesurvey.org/Activating_a_survey/nl
- Looby, A., Earleywine, M., & Gieringer, D. (2007). Roadside sobriety tests and attitudes toward a regulated cannabis market. *Harm Reduction Journal*, 4(1), 4.
- Maričić, J., Sučić, I., & Šakić, V. (2013). Risk Perception Related To (Il)licit Substance Use and Attitudes Towards Its' Use and Legalization—the Role of Age, Gender and Substance Use. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 22(4), 579-599.
- McCarthy, J. (2017). Record-high support for legalizing marijuana use in US. *Gallup News*. Retrieved from <https://news.gallup.com/poll/221018/record-high-support-legalizing-marijuana.aspx>
- McGinty, E. E., Niederdeppe, J., Heley, K., & Barry, C. L. (2017). Public perceptions of arguments supporting and opposing recreational marijuana legalization. *Preventive Medicine*, 99, 80-86.
- Moreno, M. A., Whitehill, J. M., Quach, V., Midamba, N., & Manskopf, I. (2016). Marijuana experiences, voting behaviors, and early perspectives regarding marijuana legalization among college students from 2 states. *Journal of American college health*, 64(1), 9-18.
- Musgrave, P., & Wilcox, C. (2013). The highs and lows of support for marijuana legalization among white Americans. In *Something's in the Air* (pp. 87-99). Routledge.

- MVDB. (2019). Meer dan 1 miljoen mensen hebben 'De Stem van Vlaanderen' al ingevuld. Met welke politicus match jij? Retrieved from <https://www.hln.be/nieuws/binnenland/meer-dan-1-miljoen-mensen-hebben-de-stem-van-vlaanderen-al-ingevuld-met-welke-politicus-match-jij~a0819f04/>
- Neven, A. (2017). Cannabis bij psychotische stoornissen. *Verslaving*, 13(3), 165-173.
- Nielsen, A. L. (2010). Americans' Attitudes toward Drug-Related Issues from 1975–2006: The Roles of Period and Cohort Effects. *Journal of Drug Issues*, 40(2), 461-493.
- Okaneku, J., Vearrier, D., McKeever, R. G., LaSala, G. S., & Greenberg, M. I. (2015). Change in perceived risk associated with marijuana use in the United States from 2002 to 2012. *Clinical Toxicology*, 53(3), 151-155.
- Palamar, J. J. (2014). An examination of opinions toward marijuana policies among high school seniors in the United States. *Journal of Psychoactive Drugs*, 46(5), 351-361.
- Paul, M. K. (1977). Comparative attitudes of university students and school teachers on the use and legalization of marijuana. *Journal of Drug Education*, 7(4), 323-335.
- Pauwels, L. (2015). *Kwantitatieve criminologie: basishandboek kwantitatieve methoden van criminologisch onderzoek*. Gent: Academia Press.
- Porter, B. E., & Jacobson, C. (2013). Report of a parent survey of cannabidiol-enriched cannabis use in pediatric treatment-resistant epilepsy. *Epilepsy & Behavior*, 29(3), 574-577.
- Quinnipiac University. (2016). *Allow Marijuana for Vets with PTSD, U.S. Voters Say 10-1*. Retrieved from https://www.qu.edu/images/polling/us/us06062016_Unru52xpdf
- Resko, S., Ellis, J., Early, T. J., Szechy, K. A., Rodriguez, B., & Agius, E. (2019). Understanding Public Attitudes Toward Cannabis Legalization: Qualitative Findings From a Statewide Survey. *Substance use & misuse*, 1-13.
- Riepl, W., & Debruyne, B. (2019). Chris Burggraeve maakt zich zorgen over het merk België: 'Haal cannabis uit het verdomhoekje'. *Knack*. Retrieved from <https://trends.knack.be/economie/beleid/chris-burggraeve-maakt-zich-zorgen-over-het-merk-belgie-haal-cannabis-uit-het-verdomhoekje/article-longread-1414927.html>
- Schwadel, P., & Ellison, C. G. (2017). Period and Cohort Changes in Americans' Support for Marijuana Legalization: Convergence and Divergence across Social Groups. *The Sociological Quarterly*, 58(3), 405-428.
- Shanahan, M., Gerard, K., & Ritter, A. (2014). Preferences for policy options for cannabis in an Australian general population: A discrete choice experiment. *International Journal of Drug Policy*, 25(4), 682-690.

- Silver, N. (2010). Are parents just saying no to marijuana legalization? *The New York Times*. Retrieved from <https://fivethirtyeight.blogs.nytimes.com/2010/11/10/are-parents-just-saying-no-to-marijuana-legalization/?searchResultPosition=1>
- Skretting, A. (1993). Attitude of the Norwegian population to drug policy and drug-offences. *Addiction*, 88(1), 125-131.
- Smith, T. W., Davern, M., Freese, J., & Hout, M. (2016). General Social Surveys, 1972–2016 [machine-readable data file] /Principal Investigator, Smith, Tom W.; Co-Principal Investigators, Peter V. Marsden and Michael Hout; Sponsored by National Science Foundation. *Chicago: NORC at the University of Chicago [producer]*.
- Stracqualursi, V. (2019). Illinois becomes the 11th state to legalize recreational marijuana. *CNN*. Retrieved from <https://edition.cnn.com/2019/06/25/politics/illinois-legal-marijuana/index.html>
- Stringer, R. J., & Maggard, S. R. (2016). Reefer Madness to Marijuana Legalization: Media Exposure and American Attitudes Toward Marijuana (1975-2012). *Journal of Drug Issues*, 46(4), 428-445.
- Sue, V. M., & Ritter, L. A. (2012). *Conducting online surveys*. Sage.
- Tate, K., Taylor, J. L., & Sawyer, M. Q. (2013). *Something's in the Air: Race, Crime, and the Legalization of Marijuana*. Routledge.
- The Gallup Organization. (2011). *Youth attitudes on drugs. Flash Eurobarometer 330 Analytical report*. Retrieved from Luxembourg: <https://www.drugsandalcohol.ie/15497/>
- Trevino, R. A., & Richard, A. J. (2002). Attitudes towards drug legalization among drug users. *The American journal of drug and alcohol abuse*, 28(1), 91-108.
- Ulmer, J. T., Desmond, S. A., Jang, S. J., & Johnson, B. R. (2012). Religious involvement and dynamics of marijuana use: Initiation, persistence, and desistence. *Deviant Behavior*, 33(6), 448-468.
- Van Damme, A., & Pauwels, L. (2010). Onveiligheidsbeleving van jonge adolescenten op school: de rol van de schoolcontext, kwetsbaarheid en individuele slachtofferervaringen op school. *Panopticon*, 31(6), 17-36.
- Van der Sar, R., Brouwers, E., van de Goor, L., & Garretsen, H. (2011). The opinion on Dutch cannabis policy measures: A cross-sectional survey. *Drugs: education, prevention and policy*, 18(3), 161-171.
- Verhofstadt, D. (2017). *De geschiedenis van het liberalisme*. Houtekiet/Liberaal Archief.

- Vlaams Agentschap Hoger Onderwijs. (2019). *Hoger onderwijs in cijfers*. Retrieved from <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjAp8327o7rAhXLsaQKHdZhAMwQFjAEegQIAhAB&url=https%3A%2F%2Fpublicaties.vlaanderen.be%2Fdownload-file%2F32816&usg=AOvVaw1CnetkGruDlh7l6ZyssSPb>
- Vlaamse Gemeenschap. (2017). *Aantal studenten in Gents Hoger Onderwijs*. Retrieved from: <https://gent.buurtmonitor.be/dashboard/Onderwijs--cgd9wijQThbhgU/Aantal-studenten-in-Gents-Hoger-Ondewijs--40>
- Williams, J., Van Ours, J. C., & Grossman, M. (2011). *Why do some people want to legalize cannabis use?* (Working Paper No. 16795). National Bureau of Economic Research.
- Williams, J., van Ours, J. C., & Grossman, M. (2016). Attitudes to legalizing cannabis use. *Health economics*, 25(9), 1201-1216.
- Zeedijk, J., & Smits, T. (2008). Populaire cultuur als norm. Dalrymple en Bourdieu: twee manieren om cultuurconservatief te zijn.

Bijlage A: Data Management Plan

Attitudes van Gentse studenten ten aanzien van de legalisering van cannabis.

Generic DMP

Admin Details

Project Name: Attitudes van Gentse studenten ten aanzien van de legalisering van cannabis.

Principal Investigator / Researcher: Visara Selimi

Institution: Ghent University

Administrative Data

Date of first version

25 november 2019.

Date of last update

12 augustus 2020.

Data Collection

What data will you collect or create?

In deze masterproef is geopteerd voor een kwantitatief online survey-onderzoek om een antwoord te formuleren op de volgende onderzoeksvraag: “Wat zijn de attitudes van de Gentse studenten ten aanzien van de legalisering van cannabis voor medicinaal of recreatief gebruik?” Het onderzoek is gevoerd bij individuen die een hogere opleiding volgen in Gent. De data aangaande het empirische onderzoek is dus verzameld door middel van een online enquête bij Gentse studenten. De data is verzameld met oog op statistische analyse.

De data neemt niet immens veel plaats in. De centrale opslagplaats van de UGent biedt standaard 5GB aan dat kan worden uitgebreid tot 500 GB. Dit was genoeg om de verworven gegevens op te slaan.

How will the data be collected or created?

De data is verzameld via een online vragenlijst. De verwerking van de gegevens gebeurde aan de hand van het softwareprogramma SPSS. Elke antwoordcategorie van de vragenlijst die kan ingevoerd worden in SPSS kreeg een code toebedeeld.

Via de statistische analyse in SPSS is cijfermatig aangetoond wat de attitudes van de Gentse studenten ten aanzien van de legalisering van cannabis zijn, meer bepaald of er een draagvlak is, welke factoren invloed hebben op attitudevorming en of sommige factoren met elkaar interageren.

In totaal zijn 1082 respondenten verworven, met 896 volledige responsen en 186 onvolledige responsen. Na een data cleaning, waar alle onvolledige responsen en ongeldige responsen (na controle van criteria: geen student aan het hoger onderwijs in Gent) zijn verwijderd, bleven 879 geldige respondenten over. Om dubbele respons te vermijden is gebruik gemaakt van cookies.

De bestanden zijn opgeslagen onder de volgende naam: "masterproef_attitudesgentsestudenten_1920", in mijn persoonlijke UGent-database. Op deze manier zijn de bestanden altijd overzichtelijk en duidelijk.

Data Documentation and Metadata

How will you document the data?

De resultaten zijn in detail beschreven in de masterproef. Ik heb de operationalisering van de data eveneens zo gedetailleerd mogelijk beschreven in de bijlage zodat er geen twijfel kan ontstaan over de manier waarop sommige vragen zijn gemeten en (in sommige gevallen) gehercodeerd met oog op statistische analyse. Zowel de originele data als de gehercodeerde data is in detail beschreven.

Zoals eerder vermeld mogen bij de rapportering van het onderzoek geen namen van personen, regio's, enzoverder worden vermeld. De resultaten uit het empirisch onderzoek zullen gerapporteerd worden teneinde de centrale onderzoeksvraag en de bijhorende deelvragen uit de masterproef te beantwoorden. In het luik discussie van de masterproef worden de resultaten teruggekoppeld aan de gevonden literatuur. De anonimiteit wordt te allen tijde gewaarborgd.

Er is een origineel bestand bewaard met alle oorspronkelijke data-gegevens, daarnaast heb ik een duplicaat gebruikt waar ik sommige data heb moeten hercoderen. Zo heb ik steeds een bestand ter beschikking met alle originele en onbewerkte data en een bestand met de enigszins aangepaste data.

Ethical and Legal Issues

How will you manage any ethics and confidentiality issues?

Vooreerst krijgen de respondenten een **introdunctiebrief** waarin de opzet en het doel van het onderzoek wordt uitgelegd, zo is het onderzoek transparant voor de respondenten.

In de introductiebrief wordt de **vrijwillige deelname** van de respondenten benadrukt. In de brief is duidelijk aangegeven dat de respondent op elk moment de deelname mag stopzetten zonder gevolgen.

Ten tweede is de **informed consent** gegarandeerd, zo moeten de deelnemers op het peiltje naar de volgende pagina klikken vooraleer ze verder kunnen met de vragenlijst.

Ten derde wordt de **anonimiteit** gedurende elke stap van het onderzoek gegarandeerd, zowel bij de verwerking als bij de rapportage. Aan het begin van de vragenlijst wordt deze anonimiteit nog eens benadrukt. Er worden geen gegevens opgeslaan die de deelnemer kunnen linken aan de ingevulde vragenlijst.

Als onderzoekers hebben we immers discretieplicht. Er worden demografische gegevens aan de respondenten gevraagd (zoals geslacht, leeftijd, burgerlijke staat, opleiding). Deze informatie is noodzakelijk aangezien het onderzoek de verschillende factoren onderzoekt die een invloed uitoefenen op de attitudevorming van de respondenten ten aanzien van de legalisering van cannabis. De voorgaande onderzoeken geven aan dat demografische factoren een belangrijke invloed hebben op attitudevorming. Om die reden is het noodzakelijk dat deze gegevens verzameld worden.

Ten slotte is de **rol van de onderzoeker** tevens belangrijk: de onderzoeker moet een ethisch correcte houding t.o.v. deelnemers en data aannemen. De onderzoekssubjecten moeten steeds in de mogelijkheid verkeren hun verstrekte informatie te wijzigen. Om deze mogelijkheid te waarborgen staat mijn e-mailadres achteraan op de survey ter beschikking. Op deze manier kregen de respondenten de mogelijkheid om vragen te stellen of verdere informatie te verstrekken.

How will you manage intellectual property rights issues?

De data voor het empirisch onderzoek wordt door de onderzoeker zelf verzameld met als gevolg dat de verworven data in mijn bezit is. In de literatuurstudie wordt verwezen naar andere onderzoeken. Er wordt steeds correct en systematisch gerefereerd worden naar de bron waar de informatie is gehaald om plagiaat uit te sluiten.

Data Storage and Backup during Research

How will you store and backup data during research?

De universiteit biedt een persoonlijke centrale schijfruimte aan waar de data kunnen worden opgeslagen. De data die op deze infrastructuur wordt opgeslagen is normaliter goed beveiligd. De geanonimiseerde onderzoeksdata uit deze masterproef, meer bepaald de data verkregen uit het survey-onderzoek, werd geregeld geëxporteerd en bewaard op de persoonlijke centrale schijfruimte van de Universiteit Gent.

How will you ensure that stored data are secure?

De data is beveiligd onder de verantwoordelijkheid van de Universiteit Gent. De respondenten in deze onderzoeksdata hebben een code. Deze code weerspiegelt enkel en alleen de volgorde waarin de lijst is ingevuld (de eerste respondent, 20ste respondent, enz...). Op LimeSurvey is er een optie om de anonimiteit te garanderen, deze is bijgevolg aangevinkt. De respondenten hadden geen specifieke toegangscode tot de survey waardoor er geen link kan worden gelegd door de onderzoeker tussen respondent en vragenlijst.

Data Selection and Preservation after Research

Which data should be retained for preservation and/or sharing?

Het onderzoek kent een aanzienlijk aantal respondenten (n=879). Aangezien er heel weinig onderzoek is gedaan naar de attitudes van groepen mensen in België ten aanzien van de legalisering van cannabis zou het aangewezen zijn om de dataset langdurig te bewaren. In het geval dat iemand gebruik wilt maken van de dataset kan deze die altijd opvragen.

De onderzoeksresultaten dienen op lange termijn bewaard te worden en gepubliceerd in de Academische bibliografie van de UGent.

What is the long-term preservation plan for the selected datasets?

Overeenkomstig de richtlijnen van de Universiteit Gent worden onderzoeksdata het best vijf jaar bewaard, dat zal voor deze masterproef ook gelden.

Data Sharing

Are any restrictions on data sharing required?

De informed consent is gegarandeerd. Individuen kunnen enkel deelnemen na het lezen van de informatiebrief en dan klikken ze op het pijltje om verder te gaan naar de vragenlijst.

De dataset bevat demografische gegevens. Deze gegevens kunnen niet gelinkt worden aan een respondent. De anonimiteit is gegarandeerd via LimeSurvey. Er worden geen gegevens bewaard die de respondent linken aan de ingevulde vragenlijst. Er zijn ook geen specifieke vragen gesteld (naam, adres) waardoor de respondent kan teruggevonden worden.

Op het einde van de vragenlijst konden ze wel hun e-mailadres achterlaten voor de te winnen prijzen. Deze worden na het uitreiken van de prijs verwijderd. De gegevens zijn bewaard op de persoonlijke schijf van de UGent. Alleen de onderzoeker heeft hier toegang toe via een wachtwoord.

How will you share data selected for sharing?

De masterproef wordt in augustus 2020 ingediend aan de Universiteit Gent die deze nadien in zijn online bibliotheek kan bewaren en met mijn toestemming delen.

Responsibilities and Resources

Who will be responsible for data management?

De onderzoeker is verantwoordelijk voor het data management plan. De promotor van de onderzoeker bekijkt het plan en geeft aan wat aangepast moet worden.

Will you need additional resources to implement your DMP?

Ja, ik maak gebruik van LimeSurvey. Via het softwareprogramma van LimeSurvey is de online vragenlijst opgesteld en gedeeld. Ik heb persoonlijke toegang gekregen tot LimeSurvey via de Universiteit Gent.

Bijlage B: Wetenschapspopulariserende samenvatting

De legalisering van cannabis is een veelbesproken onderwerp. In verschillende landen is een beweging van prohibitie naar decriminalisering en regulering vastgesteld. Om beleidsveranderingen door te voeren is het echter belangrijk dat er een draagvlak bestaat vanuit de bevolking. Een draagvlak kan voor beleidsveranderingen zorgen en het repressief beleid achterhalen. Door middel van wetenschappelijk onderzoek kunnen we een mogelijk draagvlak vaststellen. In België is er nog geen wetenschappelijk onderzoek gevoerd naar de attitudes van de bevolking ten aanzien van een mogelijke legalisering van cannabis. Om dit hiaat in de literatuur in te vullen, is het huidig onderzoek ontstaan.

Omwille van een gebrek aan tijd richt deze thesis zich enkel op de attitudes van Gentse studenten omtrent de legalisering van cannabis. De volgende onderzoeksvraag is opgesteld: “Wat zijn de attitudes van de Gentse studenten ten aanzien van de legalisering van cannabis voor medicinaal of recreatief gebruik?” Om dit te beantwoorden onderzoeken we of er een draagvlak bestaat onder de Gentse studenten ten aanzien van de legalisering van cannabis. Vervolgens brengen we de verschillende factoren in kaart die een invloed uitoefenen op de vorming van deze attitudes.

Om een antwoord te geven op de onderzoeksvraag is een online vragenlijst gelanceerd. De vragenlijst is door 879 individuen ingevuld die een hogere opleiding in Gent volgen. Uit de resultaten is gebleken dat bijna alle respondenten vinden dat de legalisering van cannabis voor medicinaal gebruik legaal moet zijn. Voorts is er ook een draagvlak gevonden voor de legalisering van cannabis voor recreatief gebruik. Uit de statistische analyses blijkt dat de grootste voorspellers voor attitudevorming geslacht en risicoperceptie zijn. Mannen en individuen die de risico's van cannabis laag inschatten zullen eerder voor een legalisering zijn. Verder zullen individuen die niet in een religie geloven, een linkse politieke ideologie hebben en respondenten die cannabis gebruiken ook eerder voor een legalisering zijn.

Het huidig onderzoek is slechts verkennend. Het is aanbevolen om in de toekomst meer complexe analyses uit te voeren, alsook mogelijke indirecte effecten te onderzoeken die een invloed kunnen uitoefenen op attitudevorming. Tot slot is het noodzakelijk om een representatieve studie te verrichten naar de attitudes van de Belgische bevolking. Een beter beeld over de mening van Belgen kan ervoor zorgen dat het taboe rond dit onderwerp doorbroken wordt en kan leiden tot beginnende gesprekken over een mogelijke legalisering.

Bijlage C: Informatiebrief

Beste deelnemer,

Mijn naam is Visara Selimi, ik ben laatstejaarsstudente criminologie aan de Universiteit Gent. In het kader van mijn masterproef doe ik onderzoek naar de **attitudes van de Gentse studenten ten aanzien van de legalisering van cannabis**. Het doel van mijn onderzoek is om na te gaan of er een draagvlak is voor de legalisering van cannabis onder de Gentse studenten. Daarnaast ga ik na welke factoren (o.a. geslacht, politieke voorkeur, enzoverder) een invloed uitoefenen op de vorming van deze attitudes.

Om dit te kunnen realiseren, zou ik u willen vragen onderstaande enquête in te vullen. Er zijn geen foute of juiste antwoorden, enkel **uw persoonlijke mening telt**. Gelieve de vragenlijst tot op het einde in te vullen, anders zal de deelname ongeldig zijn. Het invullen van de enquête duurt **maximaal 10 minuten**.

Het invullen van de enquête is **vrijwillig**. U kan op elk moment uw deelname stopzetten. Alle gegevens van het onderzoek zullen op **anonieme wijze** worden verwerkt. Tijdens het onderzoek zullen wij nooit vragen naar uw naam of andere persoonlijke gegevens waaruit we uw identiteit kunnen achterhalen (zoals uw adres of uw telefoonnummer).

U kan bovendien **twee cinematickets** of een **cadeaubon van de FNAC** winnen met uw deelname. De winnaars zullen geloot worden in augustus dit jaar, hiervoor dient u uw e-mailadres te geven op het einde van de survey. Deze zal enkel voor dit doeleind gebruikt worden en deelname aan de loting is uiteraard geheel vrijwillig.

Alvast bedankt voor uw waardevolle deelname aan mijn masterproef.

Met vriendelijke groeten,

Visara Selimi

Bijlage D: Operationalisering van de centrale begrippen

1. Demografische variabelen

1.1. Geslacht

Geslacht is in dit onderzoek een onafhankelijke variabele die we zowel als dummyvariabele en controlevariabele gebruiken. Personen die X aanduiden kregen code 0, mannen code 1, vrouwen code 2. Geslacht wordt als proxy beschouwd voor de attitudes t.a.v. de legalisering van cannabis. Vrouwen zouden volgens voorgaande internationale literatuur eerder geneigd zijn om tegen legalisering te zijn.

1.2. Leeftijd

Via een dropdown-menu, gaande van 17 tot 80, kunnen respondenten hun leeftijd aanduiden. De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 21 jaar. Leeftijd is volgens internationale literatuur een indicator voor de attitudes ten aanzien van legalisering van cannabis. Aangezien er in dit onderzoek slechts zeven respondenten ouder zijn dan 26, kunnen we geen uitspraken maken over de attitudes van jonge respondenten in vergelijking met oudere respondenten.

1.3. Opleiding

De respondenten werden zeer specifiek bevraagd naar hun hoogst behaalde diploma. De verschillende opties (zie bijlage F) zijn gehercodeerd naar 0 = secundair onderwijs (minstens lager secundair onderwijs), en 2 = hoger onderwijs.

1.4. Nationaliteit

Om de nationaliteit van respondenten te meten is rekening gehouden met mogelijke ethische bezwaren. De onderzoeker wil analyseren of nationaliteit een indicator is voor de attitudes van respondenten t.a.v. de legalisering van cannabis. In dit onderzoek is er sprake van een algemene vragenlijst, nationaliteit is slechts een klein aspect van de volledige vragenlijst. Om die reden is het aangeraden om een medium-type registratie te gebruiken (De Kock, 2019). Deze methode is gehanteerd in de vragenlijst.

Vooreerst werd gepeild naar de nationaliteit van de respondenten door middel van de opties ‘Belg’ en ‘anders’. Verder werden de respondenten bevraagd naar hun geboorteland en het geboorteland van hun ouders via open vragen. Door middel van deze stellingen peilt de onderzoeker naar de immigratieachtergrond van de respondenten.

Alle antwoorden van de respondenten zijn in SPSS gecodeerd per land en nadien zijn ze gehercodeerd naar 0 = België, en 1= anders.

1.5. Burgerlijke staat

Om de burgerlijke staat te meten konden respondenten een van de volgende opties aanduiden: gehuwd (geregistreerd partnerschap) – ongehuwd (niet geregistreerd partnerschap) – samenwonend – alleenstaand – gescheiden – verweduwd. Niemand van de respondenten gaf aan gescheiden of verweduwd te zijn. De stelling werd gehercodeerd naar 0 = alleenstaand en 1 = relatie. Het aantal respondenten dat een relatie heeft (49,2%) is ongeveer gelijkwaardig aan het aantal alleenstaande respondenten (50,7%) in dit onderzoek.

2. **Onafhankelijke variabelen**

2.1. Religieuze betrokkenheid

Om religieuze betrokkenheid te meten werd eerst gevraagd of de respondent in een bepaalde religie gelooft, ongeacht het feit dat hij/zij dit geloof praktiseert (0 = nee; 1 = ja). Vervolgens werd gepeild naar de religie van de respondenten. De antwoordmogelijkheden waren: Christendom – islam – protestantisme - orthodox geloof – jodendom – boeddhisme – hindoeïsme – anders. Deze vraag werd als volgt gecodeerd: 0 = geen of zoekende, 1 = christendom, 2 = islam en 3 = anders.

Als laatste wordt aan de hand van drie stellingen⁴⁸ gemeten of de respondenten sterk betrokken zijn met hun religie. De eerste stelling peilt naar de frequentie van het bezoek van respondenten aan een gebedshuis. Dit is gehercodeerd naar een vijfpuntenschaal: elke dag tot enkele keren per maand (code 4 = vaak); een keer per maand (code 3 = regelmatig); enkele keren per jaar tot een keer per jaar (code 2 = occasioneel) en minder dan een keer per jaar (code 1 = zelden) en tot slot respondenten die geen gebedshuis bezoeken (code 0 = niet).

---

⁴⁸ Gebaseerd op het onderzoek van Ulmer et al. (2012). Zij meten religieuze betrokkenheid eveneens via volgende stellingen: frequency of religious service attendance, perceived importance of religion, and frequency of prayer.

De tweede stelling peilt naar de frequentie dat respondenten bidden dat is gehercodeerd naar een vierpuntenschaal. Meerdere keren per dag tot meerdere keren per week (code 4 = vaak); een keer per week tot een keer per maand (code 3 = regelmatig); meerdere keren per jaar (code 2 = occasioneel), een keer per jaar tot minder dan een keer per jaar (code 1 = zelden) en tot slot respondenten die niet bidden (code 0). Om de interne betrouwbaarheid tussen deze items te meten is gekeken naar cronbach's alpha. De cronbach's alpha voor deze twee stellingen bedraagt 0,868.⁴⁹ Als laatste werd gevraagd of religie een invloed heeft in het dagelijkse leven van de respondenten (0 = nee; 1 = ja).

2.2. Moreel aspect

De vragenlijst peilt eveneens kort naar het moreel aspect⁵⁰ van het roken van cannabis. Respondenten moesten de stelling 'Het roken van cannabis is...' verder aanvullen met: moreel aanvaardbaar (code 1), moreel verkeerd (code 2), een moreel dilemma (code 3) of geen antwoord (code 0).

2.3. Politieke voorkeur

Via een tienpuntenschaal wordt gepeild naar de politieke ideologie van de respondenten: links (1-4)/ centrum (5-6)/ rechts (7-10). De schaal is gehercodeerd naar: 0 = centrum, 1 = links en 2 = rechts. Zo kan een beeld worden geschetst over de politieke ideologie van de respondenten die voor en tegen de legalisering zijn. Links en rechts zijn uiteraard abstracte en subjectieve begrippen. Respondenten die niet met politiek vertrouwd zijn zullen zichzelf moeilijk op een dergelijke schaal kunnen plaatsen. Verder wordt ook gevraagd op welke politieke partij de respondenten hebben gestemd (PVDA – Groen – S.PA – CD&V – Open VLD – N-VA – Vlaams Belang – Blanco – Anders). Respondenten die liever niet op de vraag wilden antwoorden konden de optie anders aanduiden en daar een x zetten.

---

⁴⁹ De waarde van α is een indicatie van de mate van betrouwbaarheid waarin bepaalde items in een test hetzelfde aspect meten. De cronbach's alpha zou minimaal 0.80 moeten zijn. Een lager cijfer duidt bijgevolg op een weinig interne samenhang tussen de items (Baarda & Goede, 1995). Om dit te meten is gebruik gemaakt van de gestandaardiseerde variabelen.

⁵⁰ Vertaald uit de vragenlijst van het Pew Research Center (Dimock et al., 2013): 'Smoking marijuana is ...': (1) morally acceptable; (2) morally wrong (3) not a moral issue.

Als laatste wordt de dichotomie liberaal - conservatief bevestigd.⁵¹ Meer specifiek gaat het hier om cultureel liberalisme – conservatisme. De respondenten geven aan of ze zichzelf (1) zeer liberaal – liberaal – gematigd – conservatief of (5) zeer conservatief vinden. De stelling is gehercodeerd naar: 0 = gematigd, 1 = liberaal en 2 = conservatief.

De dichotomie liberaal – conservatief is in dit onderzoek gebruikt omdat liberalen voor individuele vrijheid staan, het individu staat centraal en de vrijheid tot het maken van de eigen keuzes (Verhofstadt, 2017). Conservatieven zijn daarentegen gevestigd op traditie. Conservatisme⁵² wordt vaak geassocieerd met een pleidooi tegen de legalisering van drugs (Zeedik & Smits, 2008). Door de politieke ideologie van respondenten op verschillende manieren te bekijken kan een duidelijker en genuanceerder beeld geschetst worden over de politieke voorkeur van respondenten. Zo bestaan er zowel conservatieve linkse aanhangers als liberale rechtse aanhangers.

2.4. Gebruik van cannabis

Om het (persoonlijk) gebruik van cannabis te meten werd de volgende vraag gesteld: ‘Heeft u zelf ooit cannabis voor recreatieve doeleinden gebruikt?’. Het antwoord nee werd gecodeerd als 0 en ja als 1.

Verder werd het *recent gebruik* van respondenten bevestigd: ‘Wanneer was de laatste keer dat u cannabis voor recreatieve doeleinden heeft gebruikt?’ De respondenten konden hier een van de volgende antwoorden aanduiden: vandaag – een dag geleden – ongeveer een week geleden – ongeveer een maand geleden – ongeveer een paar maand geleden – ongeveer een jaar geleden – meer dan een jaar geleden – overige. De stelling werd gehercodeerd naar 0 voor respondenten die niet gebruiken, 1 (= ooit-gebruik) voor respondenten die ongeveer een jaar tot meer dan een jaar geleden voor het laatst cannabis hadden gebruikt en 2 (= recent gebruik) voor respondenten die vandaag tot ongeveer een paar maand geleden hadden gebruikt.

---

⁵¹ Gedeeltelijk gebaseerd op de vraagstelling in het artikel van Denham (2019): extremely liberal – liberal – slightly liberal – moderate – slightly conservative – extremely conservative.

⁵² Afgeleid van het Latijnse *conservare* = beschermen, in ongeschonden toestand bewaren.

De *frequentie van het (eventuele) gebruik* is eveneens gemeten door middel van de volgende stelling: ‘Hoe vaak gebruikt u cannabis voor recreatieve doeleinden?’. Respondenten die niet, eenmalig of gestopt zijn met gebruik krijgen de code 0. Vervolgens kregen respondenten die een keer per jaar en minder dan een keer per jaar gebruiken code 1 (= zelden) toebedeeld. Meerdere keren per jaar kreeg code 2 (= occasioneel gebruik). Een keer per week, meerdere keren per maand en een keer per maand zijn gecodeerd naar 3 (= regelmatig gebruik). Meerdere keren per dag, een keer per dag en meerdere keren per week zijn gecodeerd naar 4 (= vaak gebruik).

Tot slot werd eveneens het *gebruik van vrienden of familieleden* bevraagd: ‘Heeft u vrienden of familieleden die cannabis voor recreatieve doeleinden gebruiken?’ Het antwoord nee werd gecodeerd als 0 en het antwoord ja als 1. Deze stelling kent echter een beperking. We kunnen uit het antwoord van de respondenten niet afleiden of ze vrienden hebben die cannabis gebruiken of familieleden. Het verschil tussen beide zou mogelijks een invloed kunnen hebben op de attitudes.

2.5. Risicoperceptie van cannabis

Risicoperceptie wordt gemeten aan de hand van vijf stellingen. De respondenten konden op een vijfpuntenschaal hun mening geven, gaande van helemaal niet akkoord (1) tot helemaal akkoord (5). De vijf stellingen zijn: (1) Cannabis als product is slecht voor de gezondheid; (2) Cannabis is een gateway drug naar andere drugs zoals cocaïne, LSD, MDMA, ...; (3) De legalisering van cannabis is een bedreiging voor de heersende waarden en normen in onze maatschappij; (4) Ik voel mij niet comfortabel als mensen rondom mij cannabis gebruiken en tot slot (5) Het veiligheidsgevoel zal verslechteren bij de legalisering van cannabis.

De stellingen peilen naar de perceptie van respondenten met betrekking tot de gevaarlijkheid van cannabis. Ze worden gebruikt als proxies om te zien of deze geloofsovertuigingen een invloed hebben op de negatieve attitude ten aanzien van de legalisering van cannabis. Hoge waarden op de schaal van risicoperceptie verwijzen naar een hoge risico-inschatting van cannabis.

De respondent heeft de mogelijkheid om noch niet akkoord, noch akkoord te zijn met de stelling door het derde neutrale punt van de schaal aan te duiden. De neutrale optie verhoogt de validiteit van de vragenlijst (Sue & Ritter, 2012).

Vier stellingen zijn vertaald van het onderzoek van Cruz et al. (2018)⁵³, waaruit bleek dat oppositie tegen de legalisering van cannabis positief en significant gecorreleerd is met deze geloofsovertuigingen. *Security* is vertaald naar veiligheidsgevoel omdat veiligheid in se een breed begrip is. De definitie van veiligheidsgevoel is het meest passend in de context van de risico-inschatting van cannabis door de respondenten. De cronbach's alpha van de dimensie 'risicoperceptie' bedraagt 0,844.

3. Afhankelijke variabelen

3.1. Attitudes ten aanzien van legalisering van cannabis

Twee stellingen peilen naar de mening van respondenten ten aanzien van de eventuele legalisering van cannabis voor recreatief en medicinaal gebruik. Respondenten hebben hun mening geven t.a.v. de stellingen: 'Cannabis voor medicinaal gebruik moet legaal zijn' en 'Cannabis voor recreatief gebruik moet legaal zijn' door middel van een vijfpunten Likertschaal, gaande van helemaal niet akkoord (1) tot helemaal akkoord (5). Hoge waarden op deze schaal verwijzen naar een positievere attitude ten aanzien van legalisering.

3.2. Beleidsvoorkeur

Om de beleidsvoorkeuren van de respondenten te meten werd gevraagd naar hoe cannabis zou moeten worden gereguleerd (of helemaal niet), als het verbod op cannabis zou worden ingetrokken. De respondenten kunnen meerdere antwoordmogelijkheden aanduiden: (1) Er zou geen regelgeving moeten zijn: iedereen moet cannabis kunnen kweken voor persoonlijk gebruik of verkoop; (2) Iedereen mag cannabis kweken voor persoonlijk gebruik, maar alleen bedrijven met een vergunning mogen cannabis verkopen; (3) Enkel door de overheid goedgekeurde commerciële kwekers kunnen een vergunning krijgen om cannabis te kweken en te verkopen; (4) De controle van de kwaliteit van cannabis moet door de overheid gegarandeerd worden; (5) Kwekers van cannabis voor persoonlijk gebruik hebben geen vergunning nodig; (6) Individuele telers hebben een vergunning nodig om legaal cannabis te kweken; (7) Er moet een limiet zijn op het aantal te kweken planten per persoon (bv. 10 planten per individuele teler); (8) Cannabis moet te verkrijgen zijn via apotheken;

---

⁵³ (1) marijuana is harmful to health; (2) marijuana is a gateway to other drugs; (3) people who use marijuana are a threat to society; and (5) security will worsen with legalisation (Cruz et al., 2018).

(9) Via cannabis social clubs: particuliere organisaties of clubs van gebruikers die cannabis produceren voor non-profit distributie aan volwassen leden; (10) Ik weet het niet.⁵⁴ Tot slot konden ze zelf ook een voorstel geven bij de optie anders.

Deze vraag is nadien in SPSS onderzocht door het aanmaken van een tabel via een Multiple Response Set. De verschillende factoren kunnen in de vragenlijst nog specifieker bevraagd worden. Daar dit onderzoek slechts verkennend is en een kort tijdsbestek kent, is de vragenlijst beperkter gehouden. Toekomstig onderzoek kan hier dieper op ingaan.

---

⁵⁴ Gedeeltelijk vertaald van het onderzoek van Lenton, Frank, Barratt, Dahl, and Potter (2015): (1) There should be no regulation: anyone should be able to grow cannabis for personal use or sale; (2) Anyone could be able to grow for personal use but only licensed businesses could sell; (3) Approved commercial growers could get a licence to grow and sell cannabis; (4) Quality control important; (5) Personal growers should not need license; (7) Licensed growers restricted to (unspecified) plant numbers; (8) Availability through pharmacies.

Bijlage E: Statistische analyses

1. Pearson Chi-Square

Deze test bepaalt of er een verband bestaat tussen nominale variabelen. Het doet dit door de waargenomen frequenties in de cellen te vergelijken met de frequenties die je zou verwachten als er geen verband was tussen de twee nominale variabelen. Het levert een statistiek op die is gebaseerd op het totale verschil tussen de verwachte en waargenomen frequenties. Hoe verder de waargenomen frequenties zich tot de verwachte frequenties bevinden, hoe groter de teststatistiek, hoe groter de associatie en hoe waarschijnlijker een statistisch significant resultaat (Laerd Statistics, 2016).

2. Pearson's r

Deze coëfficiënt meet de sterkte en richting van een lineaire relatie tussen twee continue variabelen. De waarde kan variëren van -1 voor een perfecte negatieve lineaire relatie tot +1 voor een perfecte positieve lineaire relatie. Een waarde van 0 geeft aan dat er geen verband is tussen twee variabelen (Laerd Statistics, 2018).

3. Hiërarchische meervoudige regressieanalyse

Er worden bloksgewijs verschillende variabelen toegevoegd aan de regressieanalyse. Op die manier kunnen we van elke blok variabelen de unieke bijdrage aan de voorspelling van de afhankelijke variabele bepalen, uitgedrukt als de toename in R^2 (de verklaarde variantie in de afhankelijke variabele) (Laerd Statistics, 2015a).

Om een regressieanalyse uit te voeren moet de afhankelijke variabele normaal verdeeld zijn. Om die reden wordt de regressieanalyse enkel uitgevoerd op de afhankelijke variabele: attitudes van de respondenten ten aanzien van de legalisering van cannabis voor recreatief gebruik. De data is echter niet helemaal normaal verdeeld, de skewness bedraagt -0.5 met een standaarddeviatie van 0.082. De data in het onderzoek is bijgevolg matig negatief skewed (linksscheve verdeling).

Om de data normaler te verdelen is een logtransformatie uitgevoerd. Het verschil was echter klein en er was nog steeds sprake van een linksscheve verdeling. Omdat niet alle statistici het eens zijn over de voordelen van datatransformatie, en het slechts een lichte wijziging betrof is gekozen om de analyses uit te voeren op de originele data.

In beide gevallen gaf de Shapiro Wilk test aan dat de data niet normaal verdeeld is. OLS lineaire regressie is behoorlijk robuust voor lichte afwijkingen ten aanzien van normaliteit (Neiryck, persoonlijke communicatie, mei 2020). De andere assumpties zijn niet geschonden.⁵⁵ Toch moeten de gevonden resultaten onder voorbehoud worden gelezen.

In dit onderzoek worden de bèta-waarden (β) geïnterpreteerd. Omwille van standaardisatie laat deze parameter onderlinge vergelijking toe in relatieve sterkte van netto-effecten tussen de verschillende voorspellers. Ze zijn niet afhankelijk van de eenheden waarin de variabelen gemeten zijn. Bèta geeft het aantal standaardafwijkingen verwachte verandering in de waarde van de afhankelijke variabele wanneer de onafhankelijke variabele wijzigt met 1 standaardafwijking, controlerend voor de effecten van alle andere onafhankelijke variabelen. Omdat de Bèta's uitgedrukt zijn in eenheden standaardafwijking, zijn de predictoren onderling met elkaar vergelijkbaar en kunnen we hun relatieve belang nagaan (De Buck, persoonlijke communicatie, 8 juni 2020).

---

⁵⁵ Zie bijlage H voor de gecontroleerde assumpties.

Bijlage F: Vragenlijst

Aanpassingen vragenlijst voor toekomstig onderzoek

Vooreerst is het aangeraden om de distinctie zeer liberaal – zeer conservatief te veranderen naar progressief – conservatief. De distinctie liberaal – conservatief komt uit voorgaande Amerikaanse onderzoeken omtrent dit thema. Daarentegen is het echter logischer om ‘progressief’ te gebruiken in Europees onderzoek, zo kunnen we de distinctie makkelijker vertalen op het Europees politieke spectrum. Progressieve partijen staan over het algemeen gekend om meer open te zijn ten opzichte van een mogelijke legalisering van cannabis. Tot slot is de term ‘liberaal’ te eng voor individuen die zichzelf uiterst links op het politieke spectrum plaatsen.⁵⁶

Verder moet ook een extra optie worden toegevoegd voor respondenten die niet de mogelijkheid hebben gehad om te stemmen. Daarnaast kunnen mensen in België op verschillende partijen stemmen (federaal, regionaal, provincieraad en Europese verkiezingen). In deze vragenlijst is hier geen rekening mee gehouden. Vervolgens zou het beter zijn om bij het gedeelte van nationaliteit, de vragen naar het geboorteland van de moeder en vader te veranderen naar ouder 1 en ouder 2. Sommige respondenten kunnen namelijk twee moeders of twee vaders hebben. Tot slot moet de vraag naar het gebruik van cannabis van vrienden of familieleden opgesplitst worden in twee aparte stellingen.

---

⁵⁶ Deze opmerking werd eveneens aangehaald door een respondent in dit onderzoek.

0%

Attitudes van Gentse studenten t.a.v. de legalisering van cannabis

Beste deelnemer,

Mijn naam is Visara Selimi, ik ben laatstejaarsstudente criminologie aan de Universiteit Gent. In het kader van mijn masterproef doe ik onderzoek naar **de attitudes van de Gentse studenten ten aanzien van de legalisering van cannabis**. Het doel van mijn onderzoek is om na te gaan of er een draagvlak is voor de legalisering van cannabis onder de Gentse studenten. Daarnaast ga ik na welke factoren (o.a. geslacht, politieke voorkeur, enzoverder) een invloed uitoefenen op de vorming van deze attitudes.

Om dit te kunnen realiseren, zou ik u willen vragen onderstaande enquête in te vullen. Er zijn geen foute of juiste antwoorden, enkel **uw persoonlijke mening** telt. Gelieve de vragenlijst tot op het einde in te vullen, anders zal de deelname ongeldig zijn. Het invullen van de enquête duurt **maximaal 10 minuten**.

Het invullen van de enquête is **vrijwillig**. U kan op elk moment uw deelname stopzetten. Alle gegevens van het onderzoek zullen op **anonieme** wijze worden verwerkt. Tijdens het onderzoek zullen wij nooit vragen naar uw naam of andere persoonlijke gegevens waaruit we uw identiteit kunnen achterhalen (zoals uw adres of uw telefoonnummer).

U kan bovendien **twee cinematickets** of een **cadeaubon van de fnac** winnen met uw deelname. De winnaars zullen geloot worden in augustus dit jaar, hiervoor dient u uw e-mailadres te geven op het einde van de survey. Deze zal enkel voor dit doelend gebruikt worden en deelname aan de loting is uiteraard geheel vrijwillig.

Alvast bedankt voor uw waardevolle deelname aan mijn masterproef.

Met vriendelijke groeten,
Visara Selimi

Deze enquête wordt anoniem afgenomen.

Deze enquête wordt anoniem afgenomen.

De gegevens die worden vastgelegd bevatten geen gegevens die tot u zijn te herleiden. Behalve als er in een vraag naar is gevraagd.

Als u een toegangscode heeft gebruikt om deze enquête te kunnen invullen, dan verzekeren wij u dat deze toegangscode niet bij uw ingevulde gegevens wordt opgeslagen. Het wordt in een aparte database opgeslagen en het wordt alleen gewijzigd om aan te geven of u de enquête wel of niet helemaal heeft ingevuld. De toegangscode wordt niet gecombineerd met uw ingevulde gegevens.

Volgende

Demografische factoren

*Wat is uw geslacht?

! Kies één van de volgende antwoorden

- Man
- Vrouw
- X

*Wat is uw leeftijd?

! Kies één van de volgende antwoorden

Maak uw keuze... ▾

*Wat is uw burgerlijke staat?

! Kies één van de volgende antwoorden

- Gehuwd (geregistreerd partnerschap)
- Ongehuwd (niet geregistreerd partnerschap)
- Samenwonend
- Alleenstaand
- Gescheiden
- Verweduwd

*Wat is uw nationaliteit?

! Kies één van de volgende antwoorden

- Belg
- Anders:

*Wat is uw geboorteland?

*Wat is het geboorteland van uw moeder?

*Wat is het geboorteland van uw vader?

*Wat is het hoogste onderwijsniveau dat u met succes heeft beëindigd?

📌 Kies één van de volgende antwoorden

- Geen diploma/getuigschrift
- Lager onderwijs (basisschool)
- Lager secundair onderwijs / 1ste graad secundair onderwijs; 2de graad ASO, KSO, TSO, BSO (1ste t/m 5 de leerjaar)
- Hoger algemeen secundair onderwijs / 3e graad ASO
- Hoger kunstsecundair onderwijs / 3e graad KSO
- Hoger technisch secundair onderwijs / 3e graad TSO
- Hoger beroepssecundair onderwijs/ 3e graad BSO (getuigschrift BSO)
- 7de jaar BSO/3de leerjaar van de 3de graad BSO (diploma BSO); Deeltijds Beroepssecundair onderwijs (DBSO); Leertijd (Middenstandsopleiding SYNTRA);
- Postsecundair niet-hoger onderwijs / 4de graad BSO; 7de jaar TSO; Se-n-Se (KSO en TSO); Ondernemersopleiding SYNTRA
- HBO5 - Hoger Beroepsonderwijs
- Hogescholen onderwijs van het korte type (1 cyclus), graduaat (A1), professionele bachelor
- Academische bachelor
- Voortgezette of aanvullende opleiding na graduaat of na bachelor (specialisatie, BanaBa,...)
- Doctoraat met proefschrift
- Anders:

Welke opleiding volgt u op dit moment?

*Aan welke school volgt u deze opleiding?

📌 Kies één van de volgende antwoorden

- Universiteit Gent
- Hogeschool Gent
- Arteveldehogeschool
- KU Leuven: Campus Sint-Lucas Gent
- KU Leuven: Technologicampus Gent
- Odisee
- LUCA School of Arts
- Anders:

Kinderen

*Heeft u kinderen?

Ja

Nee

👉 Indien uw antwoord nee is, mag u verder naar de volgende pagina.

Hoeveel?

👉 Kies één van de volgende antwoorden

Maak uw keuze... ▾

Heeft u inwonende kinderen?

👉 Kies één van de volgende antwoorden

Ja

Nee

Anders:

Geen antwoord

Religieuze betrokkenheid

*Gelooft u in een bepaalde religie, ongeacht het feit of u dit geloof praktiseert?

👉 Kies één van de volgende antwoorden

Ja

Nee

Anders:

👉 Indien uw antwoord nee is, mag u verder gaan naar de volgende pagina.

In welke religie gelooft u?

📌 Kies één van de volgende antwoorden

- Christendom
- Islam
- Protestantisme
- Orthodox geloof
- Jodendom
- Boeddhisme
- Hindoeïsme
- Anders:

Geen antwoord

Hoe vaak bezoekt u een gebedshuis (kerk, moskee, etc.)?

📌 Kies één van de volgende antwoorden

- Elke dag
- Enkele keren per week
- Elke week
- Enkele keren per maand
- Een keer per maand
- Enkele keren per jaar
- Een keer per jaar
- Minder dan een keer per jaar
- Anders:

Geen antwoord

Hoe vaak bidt u?

📌 Kies één van de volgende antwoorden

- Meerdere keren per dag
- Een keer per dag
- Meerdere keren per week
- Een keer per week
- Meerdere keren per maand
- Een keer per maand
- Meerdere keren per jaar
- Een keer per jaar
- Minder dan een keer per jaar
- Anders:

Geen antwoord

Zou u zeggen dat religie uw dagelijks leven beïnvloedt?

☒ Ja	☐ Nee	☐ Geen antwoord
-------------------------------------	---------------------------	-------------------------------------

Gebruik van cannabis

Dit gedeelte heeft betrekking op uw eigen gebruik van cannabis of het gebruik van vrienden.

Ik wil nog eens benadrukken dat de vragenlijst volledig anoniem is, vul de hieropvolgende vragen in met dit in het achterhoofd. Alleen als de vragenlijst waarheidsgetrouw wordt ingevuld, zal het onderzoek een relevante impact kunnen hebben.

*Heeft u zelf ooit cannabis voor recreatieve doeleinden gebruikt?

☒ Ja	☐ Nee
-------------------------------------	---------------------------

📌 Indien uw antwoord nee is, mag u de volgende drie vragen overslaan.

Heeft u in het afgelopen jaar cannabis voor recreatieve doeleinden gebruikt?

☒ Ja	☐ Nee	☐ Geen antwoord
-------------------------------------	---------------------------	-------------------------------------

Wanneer was de laatste keer dat u cannabis voor recreatieve doeleinden heeft gebruikt?

📌 Kies één van de volgende antwoorden

- Vandaag
- Een dag geleden
- Ongeveer een week geleden
- Ongeveer een maand geleden
- Ongeveer een paar maand geleden
- Ongeveer een jaar geleden
- Meer dan een jaar geleden
- Anders:

Hoe vaak gebruikt u cannabis voor recreatieve doeleinden?

📌 Kies één van de volgende antwoorden

- Meerdere keren per dag
- Een keer per dag
- Meerdere keren per week
- Een keer per week
- Meerdere keren per maand
- Een keer per maand
- Meerdere keren per jaar
- Een keer per jaar
- Minder dan een keer per jaar
- Anders:
- Geen antwoord

📌 Deze vraag mag u overslaan indien u het afgelopen jaar geen cannabis heeft gebruikt.

*Heeft u vrienden of familieleden die cannabis voor recreatieve doeleinden gebruiken?

Ja

Nee

*Het roken van cannabis is...

📌 Kies één van de volgende antwoorden

- moreel aanvaardbaar
- moreel verkeerd
- moreel dilemma
- Geen antwoord

Politieke ideologie

"In dit deel duidt u aan waar u zich denkt te bevinden op de politieke schaal naargelang de betekenis die u aan links en rechts hecht. Om u een beeld te geven: S.PA situeert zich links van de politieke schaal, N.VA situeert zich op de rechterzijde. In Vlaanderen presenteert Christen-Democratisch en Vlaams (CD&V) zich nadrukkelijk als een partij van het politieke centrum."

*Via een tienpuntenschaal wordt gepeild naar de politieke ideologie van de respondenten: links (1-4)/ centrum (5-6)/ rechts (7-10)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Politieke ideologie	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

*Vindt u dat u eerder liberaal of conservatief bent?

📌 Kies één van de volgende antwoorden

- Zeer liberaal
- Liberaal
- Gematigd
- Conservatief
- Zeer conservatief

*Op welke politieke partij heeft u de voorbije verkiezingen gestemd?

📌 Kies één van de volgende antwoorden

- PVDA
- Groen
- S.PA
- CD&V
- Open VLD
- N.VA
- Vlaams Belang
- Blanco
- Anders:

Legalisering van cannabis

Met legaal wordt het volgende bedoeld: dat de teelt, het bezit, het gebruik en de handel van cannabis niet meer strafbaar is.

*Cannabis voor medicinaal gebruik moet legaal zijn.

- 1   2   3   4   5

📌 Vijfpuntenschaal: (1) helemaal niet akkoord – (2) niet akkoord – (3) neutraal – (4) akkoord – (5) helemaal akkoord

*Cannabis voor recreatief gebruik moet legaal zijn.

- 1   2   3   4   5

📌 Vijfpuntenschaal: (1) helemaal niet akkoord – (2) niet akkoord – (3) neutraal – (4) akkoord – (5) helemaal akkoord

*Als het verbod op cannabis zou worden ingetrokken, hoe zou cannabis dan moeten worden gereguleerd (of helemaal niet)?

📌 Meerdere antwoorden mogelijk

- Er zou geen regelgeving moeten zijn: iedereen moet cannabis kunnen kweken voor persoonlijk gebruik of verkoop.
- Iedereen mag cannabis kweken voor persoonlijk gebruik, maar alleen bedrijven met een vergunning mogen cannabis verkopen.
- Enkel door de overheid goedgekeurde commerciële kwekers kunnen een vergunning krijgen om cannabis te kweken en te verkopen.
- De controle van de kwaliteit van cannabis moet door de overheid gegarandeerd worden.
- Kwekers van cannabis voor persoonlijk gebruik hebben geen vergunning nodig.
- Individuele telers hebben een vergunning nodig om legaal cannabis te kweken.
- Er moet een limiet zijn op het aantal te kweken planten per persoon (bv. 10 planten per individuele teler).
- Cannabis moet te verkrijgen zijn via apotheken.
- Via cannabis social clubs: particuliere organisaties of clubs van gebruikers die cannabis produceren voor non-profit distributie aan volwassen leden.
- Ik weet het niet.

Anders:

Verschillende stellingen met betrekking tot cannabis

In dit laatste deel worden zeven stellingen geformuleerd die verschillende visies op cannabis voor recreatief gebruik weerspiegelen.

Stelling 1: Cannabis als product is slecht voor de gezondheid.

1   2   3   4   5

? * Ongeacht de manier van inname bv. roken of eten.

Vijfpuntenschaal: (1) helemaal niet akkoord – (2) niet akkoord – (3) neutraal – (4) akkoord – (5) helemaal akkoord

Stelling 2: Cannabis is een gateway drug naar andere drugs zoals cocaïne, LSD, MDMA, ...

1   2   3   4   5

? *Gateway: een opstap naar andere drugs.

Vijfpuntenschaal: (1) helemaal niet akkoord – (2) niet akkoord – (3) neutraal – (4) akkoord – (5) helemaal akkoord

*Stelling 3: De legalisering van cannabis is een bedreiging voor de heersende waarden en normen in onze maatschappij.

1   2   3   4   5

? Vijfpuntenschaal: (1) helemaal niet akkoord – (2) niet akkoord – (3) neutraal – (4) akkoord – (5) helemaal akkoord

*Stelling 4: Ik voel mij niet comfortabel als mensen rondom mij cannabis gebruiken.

1   2   3   4   5

? Vijfpuntenschaal: (1) helemaal niet akkoord – (2) niet akkoord – (3) neutraal – (4) akkoord – (5) helemaal akkoord

*Stelling 5: Het veiligheidsgevoel zal verslechteren bij de legalisering van cannabis.

1   2   3   4   5

? Vijfpuntenschaal: (1) helemaal niet akkoord – (2) niet akkoord – (3) neutraal – (4) akkoord – (5) helemaal akkoord

*Stelling 6: Mensen zullen cannabis op de zwarte markt blijven aankopen, ongeacht de regulering ervan. Met regulering wordt bedoeld dat de productie, de handel en het gebruik van cannabis mogelijk is door middel van commercialisering.

1   2   3   4   5

🗳️ Vijfpuntenschaal: (1) helemaal niet akkoord – (2) niet akkoord – (3) neutraal – (4) akkoord – (5) helemaal akkoord

---

*Stelling 7: De belastinginkomsten voor de overheid zullen verhogen bij de regulering van cannabis.

1   2   3   4   5

🗳️ Vijfpuntenschaal: (1) helemaal niet akkoord – (2) niet akkoord – (3) neutraal – (4) akkoord – (5) helemaal akkoord

Opmerkingen

In dit gedeelte kunt u uw opmerkingen neerschrijven in verband met de enquête.

In dit gedeelte kan u uw e-mailadres achterlaten in verband met de te winnen prijzen.

Bijlage G: Lijst Facebook-groepen

De volgende aankondiging is geplaatst in de onderstaande Facebook-groepen:

“Hey iedereen door de huidige situatie kan ik enkel op deze manier om jullie hulp vragen,

Ik doe onderzoek aan de UGent naar de attitudes van Gentse studenten t.a.v. de legalisering van cannabis en de invloed van verschillende factoren hierop (bijv. geslacht, leeftijd, etc.). Het onderzoek duurt ongeveer 5 min. en is volledig anoniem. Ik heb nog veel respondenten nodig, help mij afstuderen, en alvast bedankt!

Btw. Je kan er cinematickets of een FNAC-cadeaubon mee winnen!

De survey is nog open tot 12 april!

<https://tpsurvey.ugent.be/limesurvey315/index.php/942991?lang=nl>”

Facebook-groepen:

- Home Fabiola: post op 23/03
- Home Boudewijn: post op 23/03
- Home Bertha: post op 23/03
- Residentie Vesalius/Schoonmeersen: post op 24/03
- Home Astrid: post op 25/03
- 1ste bachelor criminologie: post op 31/03
- 2de bachelor revalidatie & kinesitherapie: post op 31/03
- 1ste master revalidatie & kinesitherapie: post op 31/03
- 2de bachelor kunstwetenschappen: post op 31/03
- 1ste bachelor bio-ingenieurswetenschappen: post op 31/03
- 2de bachelor bio-ingenieurswetenschappen: post op 31/03
- 3de bachelor handelswetenschappen: post op 31/03
- 1ste master pedagogische wetenschappen: post op 31/03
- 1ste bachelor psychologie: post op 31/03
- Ghent student Network: post op 31/03
- Student @ Gent: post op 31/03
- StudentCommunity@UGent: post op 31/03
- 1ste master farmacie: post op 31/03
- 1ste master biowetenschappen: post op 31/03

- 1ste master criminologie: post op 01/04
- Master conflict and development: post op 01/04
- Master handelswetenschappen: management & informatica: post op 01/04
- Master rechten: post op 01/04
- Tweede bachelor communicatiewetenschappen: post op 02/04
- Derde bachelor bestuurskunde & publiek management: post op 02/04
- Tweede bachelor EW/TEW/HIR: post op 02/04
- Tweede bachelor handelswetenschappen: post op 02/04
- Geneeskunde 2017-2023: post op 02/04
- Hogeschool Gent: post op 02/04
- Vlaamse Geneeskundige kring (UGent): post op 03/04
- Iw ugent elektrische aandrijftechniek: post op 03/04
- Master handelswetenschappen: finance and risk 19-20: post op 04/04
- Tweede bachelor: bestuurskunde: post op 06/04
- 3de bachelor bedrijfspsychologie ugent: post op 06/04
- Master handelswetenschappen: fiscaliteit: post op 8/04
- 1 TI: post op 8/04
- 2 TI: post op 8/04
- 3 TI: post op 8/04
- 2de bachelor criminologie: post op 08/04
- 3de bachelor criminologie: post op 08/04
- Vastgoed hogent 3MAK: post op 9/04
- HoGent 2de bachelor chemie: post op 9/04
- Industriële ingenieurswetenschappen: post op 9/04

Bijlage H: Assumpties regressieanalyse

1: De afhankelijke variabele moet gemeten zijn op het continue niveau.

Ja: attitudes is via een (Likert) vijfpuntenschaal gemeten.

2: Twee of meer onafhankelijke variabelen die gemeten zijn op het continue of nominaal niveau.

Ja: risicoperceptie (continue), religieuze betrokkenheid (continue), geslacht (nominaal), ...

3: Durbin-Watson test:

Ja: er was onafhankelijkheid van residuen, zoals beoordeeld door de Durbin-Watson-statistiek van 1.936.

4: Lineariteit?

Oké: visuele inspectie.

5: Homoscedasticiteit?

Er is sprake homoscedasticiteit, zoals beoordeeld door een visuele inspectie van een plot van *studentized residuals versus unstandardized predicted values*.

6: Multicollineariteit?

Nee: VIF is overall lager dan 10.

7: Checking for unusual points

Stap 1: Outliers: gecontroleerd via *casewise diagnostics*. Er is een tabel geproduceerd met 7 cases die een andere waarde hebben dan verwacht.

Stap 2: Studentized deleted residuals: 7 cases in total boven (-)3.

Stap 3: Checking for leverage points: 8 cases boven 0.2.

Stap 4: Checking for influential points: *the ordered values for Cook's Distance* is niet boven 1.

Geen enkele specifieke case heeft een abnormale invloed -> De cases van hierboven zijn bijgevolg oké, we kunnen verder met de regressieanalyse en kijken voor normaliteit.

8: Checking for normality

